

Univerzita Karlova v Praze
Přírodovědecká fakulta
Katedra aplikované geoinformatiky a kartografie

Terezie LERNEROVÁ

AUTOATLAS BĚLORUŠSKÉ REPUBLIKY 1 : 750 000

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Pavel ŠÁRA

Praha 2007

Prohlašuji, že jsem předloženou bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla veškerou použitou literaturu a prameny.

V Praze dne 13.5.2007

.....*Terezie Lernerová*.....
Terezie LERNEROVÁ

Poděkování:

Na tomto místě bych ráda poděkovala Mgr. Pavlu Šárovi za jeho odborné rady, připomínky a trpělivost při vedení mé bakalářské práce. Také za poskytnutí dat a podkladových materiálů.

Vysoká škola: Univerzita Karlova v Praze
Katedra: Aplikované geoinformatiky a kartografie

Fakulta: Přírodovědecká
Školní rok: 2006/2007

Zadání bakalářské práce

Pro: Terezu LERNEROVOU

Obor: Geografie a kartografie

Název tématu: BĚLORUSKO – autoatlas 1:750 000

Zásady pro vypracování

Hlavním cílem bakalářské práce bude vytvoření autoatlasu Běloruska v měřítku 1:750 000 podle kartografických zásad pro tvorbu tematických map. Součástí bakalářské práce bude textová část v rozsahu 30 – 50 stran, kde se zaměřím zejména na zásady přepisu „běloruské“ cyrilice do latinky a na problematiku geografických názvů na mapách Běloruska. Dále ve své bakalářské práci popíšu redakční pokyny pro tvorbu výsledného atlasu se zaměřením na znakový klíč. Výsledný atlas Běloruska 1:750 000 porovnám s dostupnými mapovými díly na trhu. V textové části dále provedu charakteristiku přírodních a socioekonomických poměrů země.

Rozsah grafických prací: 1

Rozsah průvodní zprávy: 30–50 stran

Seznam odborné literatury:

- ČAPEK, R. (1992): Geografická kartografie. Státní pedagogické nakladatelství, Praha, 373 s.
- KOVAŘÍK, J., VEVERKA, B. (1980): Kartografická tvorba. Vydavatelství ČVUT, Praha, 180 s.
- KUCHAŘ, K. (1953): Základy kartografie. Nakladatelství ČS Akademie věd, Praha, 190 s.
- KUCHAŘ, K. (1971): Přehled matematické kartografie. Státní pedagogické nakladatelství, Praha, 112 s.
- LIŠČÁK, V. a FOJTÍK, P. (1998): Státy a území světa, Praha.
- LUTTERER, I. a kol. (1976): Původ zeměpisných jmen, Praha.
- ŠMILAUER, V. (1963): Úvod do toponomastiky, Praha.
- VEVERKA, B. (1995): Topografická a tematická kartografie. Vydavatelství ČVUT, Praha, 202 s.
- VOŽENÍLEK, V. (2001): Aplikovaná kartografie I. – tematické mapy. Vydavatelství UP, Olomouc, 182 s.
- VOŽENÍLEK, V. (2005): Přednášky k předmětu Geografická kartografie.
- Geografické názvoslovné seznamy OSN.
- Aktuální publikace Názvoslovné komise při ČÚZK.

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Pavel Šára

Konzultant bakalářské práce: Mgr. Jan D. Bláha, Ing. Pavla Tesaříková (SHOCart),

Datum zadání bakalářské práce: 31. 10. 2006

Termín odevzdání bakalářské práce: 5. 6. 2007

.....
.....
Vedoucí bakalářské práce

.....
.....
Vedoucí katedry

V Praze dne: 31. 10. 2006

OBSAH

1	Úvod	7
2	Cíl práce	7
3	Úvod do problematiky	8
4	Zpracování mapových podkladů	9
5	Běloruská republika	10
5.1	Stručná historie země	10
5.2	Základní údaje	12
5.3	Charakteristika přírodních poměrů země	16
5.4	Charakteristika socioekonomických poměrů země	17
6	Běloruština	20
6.1	Zařazení do klasifikace jazyků, abeceda a výslovnost	20
6.2	Historie	21
6.3	Rozšíření a nářečí	22
7	Transliterace běloruštiny do latinky	23
7.1	Standardizace geografických jmen	23
7.2	Problematika přepisu geografických názvů na mapách Běloruské republiky	26
8	Diskuse s mapovými díly	32
9	Autoatlas Běloruska 1:750 000	37
10	Porovnaní výsledného atlasu s dostupnými mapovými díly na trhu	40
11	Závěr	45
12	Seznam použité literatury a pramenů	46
12.1	Internetové zdroje	46
12.2	Literatura	47
13	Seznam obrázků, map a tabulek	48
14	Seznam příloh	49

1 Úvod

Od 90. let 20 století, po otevření hranic, zahraniční cestovní ruch v České republice zažívá velký růst. Zpočátku byly preferované středomořské destinace jako je Chorvatsko, Španělsko, Francie nebo Řecko a oblasti na západ od České republiky, kdy turisté využívali služeb cestovních kanceláří a převažovaly zájezdy s autobusovou dopravou.

Postupem času počáteční boom opadl a do popředí zájmu turistů se dostávají vzdálenější destinace jako jsou země Afriky, Asie, sever Evropy a země na východ od České republiky. Také vzniklo zájem o poznávací zájezdy a stále častěji lidé cestují po vlastní ose. Cestovní kanceláře rozšiřují své nabídky o nové destinace – například o oblast Pobaltských států, Sankt Peterburku a okolí, i o oblasti jiných velkých měst v evropské části Ruska, kde ale většimu rozmachu cestovního ruchu, tak jako i v Běloruské republice, brání vízová povinnost.

Tyto trendy se odrážejí i na českém trhu s kartografickými díly a průvodci. Pro oblasti, které jsou atraktivní, mají cestovatelé k dispozici nepřeberné množství map od různých firem, v různých měřítkách a také různé průvodce. Avšak s ostatními destinacemi je to už problém. Podrobné mapy v latince se dají sehnat jen velmi těžce, většinou se musejí objednávat od distribučních firem a pro některé destinace dokonce ani neexistují.

Toto je i případ Běloruské republiky. Sice na trhu existují mapy Běloruské republiky, ale ty jsou součástí větších kartografických děl, například autoatlasů Evropy. Tyto mapy jsou malého měřítka, většinou nezobrazují celé území státu a přepis názvů z běloruštiny do latinky se liší.

2 Cíl práce

Hlavním cílem mé bakalářské práce bylo vytvořit návrh autoatlasu Běloruské republiky v měřítku 1 : 750 000 s přepisem geografických názvů z „běloruské“ cyrilice do latinky pomocí transliterace.

Zásadami přepisu z „běloruské“ cyrilice do latinky a problematikou geografických názvů na mapách Běloruské republiky jsem se pak nadále zabývala v textové části bakalářské práce.

Součástí textové části je i kapitola věnována popisu tvorby autoatlasu a jeho následné srovnání s ostatními mapovými díly, které jsou dostupné na trhu. A kapitola popisující přírodní a socioekonomické charakteristiky země.

3 Úvod do problematiky

V kartografické praxi velmi často dochází k záměně pojmu. Proto bych v této kapitole upřesnila hlavní pojmy, které jsou používané v této práci. A dále uvedla stěžejní literaturu, ze které jsem vycházela.

- Endonymum – jméno geografického objektu v úředním jazyce, který je používán ve státě, kde se objekt nalézá (*SIEVERS 2000*).
- Standardizované Endonymum – státem schválené Endonymum (*SIEVERS 2000*).
- Exonymum – vzniká v jazyku země, ve které se daný objekt nenachází. Mohou se používat pouze tehdy pokud jsou schválená příslušnou zemí (*SIEVERS 2000*).
- Transliterace - převádění z jiného hláskového písma do latinky. Například z azbuky, písma irského, arabského, koptského, hebrejského, z písma dévanágári. Přepisuje se písmeno za písmenem, slabika za slabikou bez zřetele k hláskové platnosti (*ŠMILAUER 1963*).
- Transkripce – převádění ideografického písma do jiné abecedy na fonetickém základě (*ČAPEK 1992*).
- Geografická jména – jsou vlastní jména neživých přírodních objektů a jevů a těch člověkem vytvořených objektů, které jsou trvale umístěné v krajině (*ŠMILAUER 1963*).
- Latinizace – je transliterace nebo transkripce písma, které nepoužívá latinku do latinky (www.wikipedia.com, staženo 10.4.2007).
- Znakový klíč – soubor mapových znaků předepsaný pro určité mapové dílo s vysvětlením jejich významu (*VOŽENÍLEK 2001*).
- Obsah mapy – tvoří všechny objekty, jevy a jejich vztahy, které jsou v mapě kartograficky znázorněny (*ČAPEK 1992*).

Při přepisu z nelatinkových písem do latinky se velmi často využívá dvou metod – transkripce a transliterace. Každá z těchto metod má své výhody i nevýhody. Transkripce, na rozdíl od transliterace, neumožňuje zpětný přepis do původního písma, ale výsledný zápis je velmi blízký skutečné výslovnosti (*ČAPEK 1992*). Používání transkripce, je ale velmi subjektivní, protože každý člověk může slyšet trochu jinak a při přepisu pomocí transkripce je zapotřebí znát přepisovaný jazyk, hlavně jeho výslovnost. Z těchto dvou důvodů v této práci, při přepisu běloruštiny do latinky, jsem využila transliteraci.

Ideální transliterace je přepis 1:1. Tedy jednomu znaku by měl odpovídat pouze jeden znak. Některá písma si však vzájemně počtem svých znaků neodpovídají. Proto se v cílovém písme vytvářejí nové znaky pomocí diakritických znamének nebo se použijí spřežky, tj. dva nebo tři znaky reprezentující znak jeden. Mělo by ale platit, že znaky, z nichž se spřežka skládá, se nemohou vedle

sebe vyskytnout jako samostatné přepisy dvou jiných zdrojových znaků. Například běloruština pro přepis znaku [y] využívá spřežky [bi] (www.wikipedia.com, staženo 10.4.2007).

Jako stěžejní literaturu pro přepis běloruské cyrilice do latinky jsem použila tyto publikace:

1) Které se zabývají kartografií, z kterých jsem čerpala převážně při tvoření znakového klíče autoatlasu:

- ČAPEK, R. (1992). Geografická kartografie. Státní pedagogické nakladatelství, Praha, 373 s.
- VOŽENÍLEK, V. (2001). Aplikovaná kartografie I. Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc, 187 s.

2) Které se zabývají geografickým názvoslovím:

- SIEVERS, J. (2000): Second International Symposium on Geographical Names GeoNames 2000. United Nations, Frnafurkt am Main, 181 s.
- ŠMILAUER, V. (1963): Úvod do toponomastiky. Státní pedagogické nakladatelství, Praha, 219 s.

3) Z internetových stránek:

- <http://unstats.un.org/unsd/geoinfo/about_us.htm>

4 Zpracování mapových podkladů

Pro zpracování mapového podkladu jsem využila program OCAD verzi 8. Je to vektorový kartografický software pro tvorbu map na počítači. Původně byl program určen pro kreslení map pro orientační běh na počítači. Digitalizace podkladů byla zpočátku prováděna pomocí tabletu. Revoluční změnou byla verze 5, která umožňovala obtahovat naskenovaný podklad na monitoru pomocí myši. Tento princip je uplatňován až do dnešních dnů včetně využití Geo-Tiffů (geograficky referencovaných rastrových podkladů). Aktuální verze 9 byla vydána v roce 2006. Široké uplatnění v aktuálních verzích umožňuje podpora řady dalších vektorových i rastrových formátů pro import a export. Po celém světě je dle stránek výrobce přes 3200 licencí ve všech jazycích (www.OCAD.com, staženo 17.4.2007).

5 Běloruská republika

5.1 Stručná historie země

Jméno Bílá Rus, jak se také Běloruská republika nazývá, bylo poprvé užito ve 14. století, kdy se barvy používaly pro označení světových stran. Jeho význam však doposud nebyl historiky uspokojivě vysvětlen. Definitivně se Bělorusko nazývá Běloruskem až od konce 19. století, do té doby se pro běloruské území užíval název „Litva“.

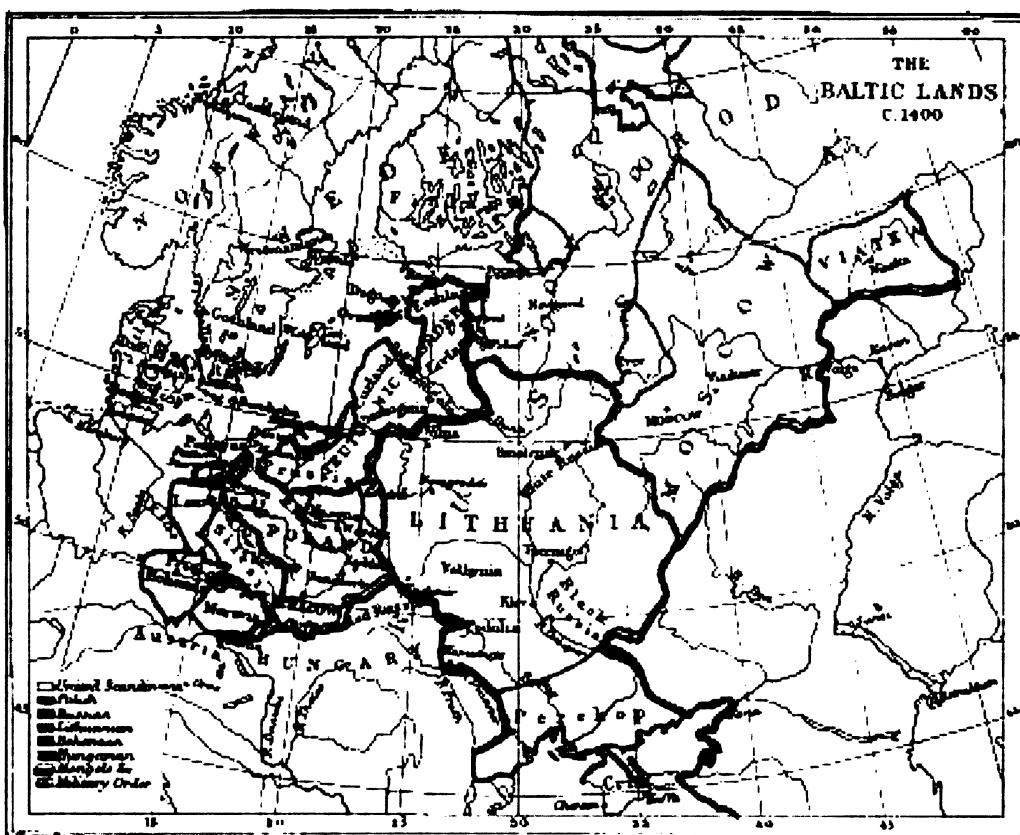
Území dnešní Běloruské republiky bylo osídleno východními Slovany v 6. století našeho letopočtu a vznikly zde tři kmenové svazy: Kryviči, Drehoviči a Radzimiči. Ty byly sdruženy v drobných knížectvích, která se postupně v průběhu 9. a 11. století střídavě dostávala pod nadvládu Kyjevské Rusi, nebo se rozvíjela jako samostatná knížectví. Nejvýznamnější samostatná knížectví byla knížectví Połacké, Smolenské, Turavské a Navahrudské.

Od poloviny 13. století, po rozpadu Kyjevské Rusi, bylo běloruské území vystaveno usilovnému náporu Tatarů a náporu německých rytířů. Tento tlak vedl ve 30. a 40. letech 13. století ke spojení litevských a běloruských zemí a vzniku Velkoknížectví litevského. V letech 1316 až 1341 se téměř celé území dnešní Běloruské republiky stalo součástí Velkoknížectví litevského (*viz mapa č. 1*). Roku 1323 se místo Navahrudaku stal hlavním městem Vilnius a staroběloruština se stala úředním jazykem státu.

V průběhu 15. a 16. století bylo Velkoknížectví litevské vystaveno útokům vojsk moskevského velkoknížectví. Odražení těchto útoků způsobilo oslabení východu běloruského území a ztrátu litevského Smolensku a východoběloruských měst. Proto se Velkoknížectví litevské po dvou stoletích těsného spojenectví Litvy a Běloruska roku 1569 spojilo s Polskem a vytvořilo federativní stát pod názvem Rzeczpospolita. Díky tomu Velkoknížectví Litevské vojensky posílilo a dosáhlo tak vyhnání moskevských vojsk ze svého území, ale také ztratilo řadu práv a dostalo se do závislosti Poláků, kteří prosazovali katolizaci celého území a běloruština byla z šlechtických kruhů vytěsněna polštinou ještě v průběhu 17. století.

V letech 1772 až 1795, kdy v rámci tzv. dělení bylo Polsko rozděleno mezi Rakousko, Rusko a Prusko, území Běloruska připadlo pod správu Ruska. Za carské vlády se běloruské území spolu s Ukrajinou stalo nucenou vlastí pro většinu ruského židovského obyvatelstva. Všeobecně bylo známo jako „Židovská enkláva“. Židům, kteří tu byli nuceni žít uvnitř přísně vymezených oblastí, byla odpírána řada základních lidských práv, která měli ostatní obyvatelé Ruska.

Mapa č. 1: Velkoknížectví litevské roku 1400

Zdroj: www.volny.cz, staženo 20.3.2007

Počátkem 20. stol. zesílilo národní hnutí, které si kladlo za cíl emancipaci běloruštiny a autonomii v rámci Ruska. Po zhroucení carské vlády roku 1917 se v prosinci konal Vše-běloruský sjezd, který zvolil vládu budoucího Běloruska. Rudá armáda jednání sjezdu přerušila a obsadila Minsk, ale v březnu 1918 musela ustoupit německé armádě. Mocenského vakua využila zvolená běloruská vláda a 25. března 1918 vyhlásila „nezávislou a demokratickou“ Běloruskou lidovou republiku, která byla uznána Německem.

V prosinci 1918 se ale Rudá armáda vrátila, běloruská vláda musela uprchnout do zahraničí a bolševici 1. ledna 1919 vyhlásili Běloruskou sovětskou socialistickou republiku.

V letech 1919-1920 Polsko-ruská válka zemi rozdělila na dvě části. Mezi Polsko a nově se tvořící Sovětský svaz. V Sovětském Bělorusku docházelo z počátku k pozitivním změnám - probíhala bělorusizace, rozvíjelo se školství a národní kultura, ale od konce 30. let docházelo k represím proti nepohodlným občanům.

V září 1939 Sovětský svaz připojil tzv. Západní Bělorusko, které bylo součástí Polska, a i zde zahájil kolektivizaci a stalinské represe. Ale již v roce 1941 byla celá Běloruská republika okupována Německem. Intenzivní partyzánská válka a dvojí přechod fronty přinesly obrovské

materiální škody, ztrátu 2,2 miliónů lidských životů, židovská populace byla prakticky vyhlazena, přes 75 % měst bylo zničeno a hospodářství země bylo úplně rozvráceno.

Roku 1945 byla s konečnou platností stanovena současná bělorusko-polská hranice a polské obyvatelstvo bylo násilně deportováno. Běloruská republika se stala formálně nezávislou republikou Sovětského svazu a získala samostatné zastoupení v OSN.

Mimořádná hospodářská pomoc ze sovětského ústředí pomohla obnově ekonomiky a relativní prosperitě republiky. Od 50. let bylo Bělorusko osidlováno ruskojazyčným obyvatelstvem z Ruska a jiných částí Sovětského svazu.

Dne 27. července 1990 vyhlásil parlament suverenitu a 25. srpna 1991 plnou nezávislost.

V prosinci 1991 se stalo Bělorusko zakladajícím členem Společenství nezávislých států (SNS).

Komunisté zůstali hlavní politickou silou země a pokoušejí se o jistou symbiózu centrálně řízené ekonomiky s privátním sektorem. V červenci 1994 byl prezidentem zvolen Aleksandr Lukašenko, který tento post zastává dodnes, a je kritizován zejména pro rozsáhlé porušování lidských práv (<http://svobodne-belorusko.wz.cz>, staženo 20.3.2007).

5.2 Základní údaje

Běloruská republika • Рэспубліка Беларусь (běl.) • Республика Беларусь (rus.) • Republic of Belarus (ang.) je stát ležící ve východní Evropě, který byl součástí sovětského svazu. Po jeho rozpadu vyhlásila Běloruská republika 25. srpna 1991 nezávislost. A téhož roku po definitivním zániku Sovětského svazu se běloruské hlavní město Minsk stalo sídlem Společenství nezávislých států (SNS). Dnes je Běloruská republika státem, který představuje důležitý koridor spojující Rusko s Polskem a západní Evropou.

Běloruská republika leží v oblasti mezi Baltským a Černým mořem. Na jihozápadě hraničí s Polskem (407 km), na severozápadě s Litvou (660 km) a Lotyšskem (167 km), na severu a severovýchodě s Ruskem (900 km) a na Jihu s Ukrajinou (975 km). Svoji rozlohou 207 600 km² je 84 největším státem světa, přičemž 36 % rozlohy zabírají lesy, 2 % vodstvo a 45 % zemědělská půda (www.world-gazetteer.com, staženo 20.3.2007).

Administrativně je země rozdělena na obvod hlavního města a šest oblastí nesoucích názvy podle svých správních městských center (Brest, Homel, Hrodna, Mahiloŭ, Vicebsk a hlavní město Minsk, které je současně správním městem pro Minskou oblast) (viz mapa č. 2 a tabulka č. 1). Oblasti se dále dělí na 118 okresů (rajonů).

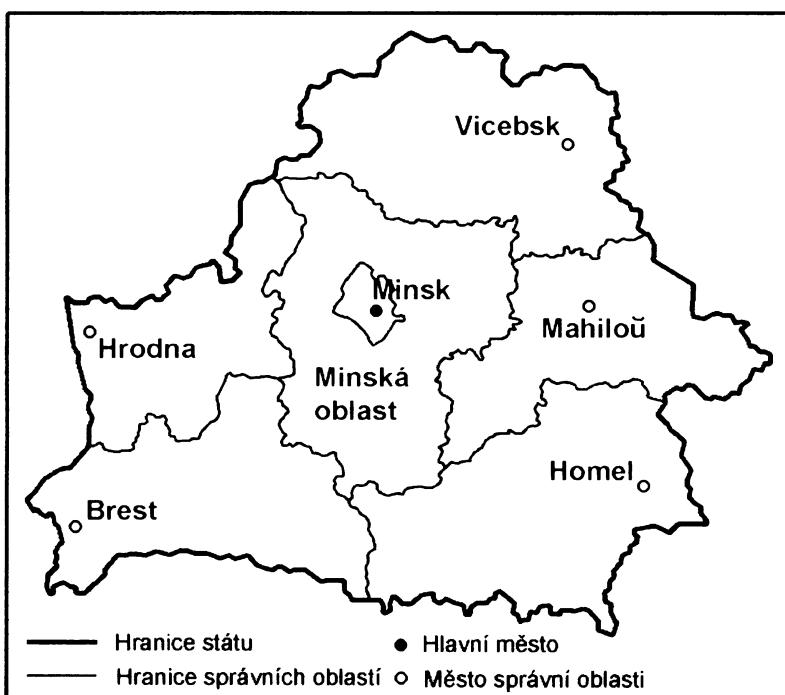
Tabulka č. 1: Počet obyvatel a rozloha administrativních jednotek Běloruské republiky

Jméno oblasti	c1989	e1998	kalk.2007	Rozloha
Brest	1 458 000	1 510 600	1 453 150	32 300
Vicebsk	1 413 000	1 413 900	1 308 317	40 100
Homel	1 674 000	1 581 800	1 444 163	40 400
Hrodna	1 171 000	1 198 500	1 136 678	25 000
Minsk	1 612 000	1 722 600	1 753 245	2 500
Minská oblast	1 587 000	1 578 500	1 437 836	38 300
Mahiloŭ	1 285 000	1 245 800	1 145 475	29 000

c = census, e = odhad, kalk = výpočet

Zdroj: www.world-gazetteer.com, staženo 20.3.2007

Mapa č. 2: Administrativní členění Běloruské republiky

Podklady: www.world-gazetteer.com (20.3.2007)

V Běloruské republice k roku 2003 žilo 9 849 000 obyvatel - z toho 5,239.000 žen a 4,610.000 mužů (www.world-gazetteer.com, staženo 20.3.2007). Je to země s průměrnou hustotou zalidnění, která se pohybuje okolo 47 obyvatel na km², kdy nejhustěji jsou osídleny oblasti okolo hlavních měst administrativních jednotek. Střední délka života při narození se pohybuje u žen okolo 74,5 roku a mužů 62 let.

V hlavním a zároveň největším městě Minsk žije 1 741 000 obyvatel (k 1. 1. 2004). Dále největšími městy jsou Homel (490 tis. obyv.), Vicebsk (349 tis.), Mahiloŭ (361 tis.), Hrodno (307 tis.), Brest (291 tis.), Babrujsk (221 tis.), Baranavičy (169 tis.), Barysaŭ (151 tis.) a Pinsk (131 tis.) (viz tabulka č. 2).

Tabulka č. 2: Největší města Běloruské republiky

Pořadí	Name	c1979	c1989	e1998	calc.2007	Administrativní jednotka
1	Asipovičy		33 800	34 900	34 426	Mahiloŭ
2	Babrujsk	192 207	221 000	227 600	220 010	Mahiloŭ
3	Baranavičy	130 647	159 000	173 900	169 522	Brest
4	Barysaŭ	111 672	144 000	154 500	150 845	Minská oblast
5	Brest	177 249	258 000	299 200	306 090	Brest
6	Homel	382 785	501 000	505 300	479 993	Homel
7	Horki		30 900	34 400	33 745	Mahiloŭ
8	Hrodna	194 775	270 000	307 000	323 192	Hrodna
9	Kalinkavičy		41 000	42 600	35 762	Homel
10	Kobryn		44 800	51 600	50 631	Brest
11	Lida	65 500	91 000	99 600	97 688	Hrodna
12	Mahiloŭ	290 361	359 000	371 400	367 788	Mahiloŭ
13	Maładzečna	72 612	91 700	98 900	98 710	Minská oblast
14	Mazyr	73 463	100 000	108 500	112 626	Homel
15	Minsk	1 261 869	1 612 000	1 719 000	1 753 245	Minsk
16	Navahrudak		29 500	31 100	30 705	Hrodna
17	Navapołack	67 110	92 700	97 300	100 057	Vicebsk
18	Orša	112 397	123 000	125 700	125 905	Vicebsk
19	Pinsk	89 847	119 000	132 600	131 455	Brest
20	Połack	71 152	77 000	87 900	81 312	Vicebsk
21	Rahačoū		35 800		34 174	Homel
22	Rečyca	60 327	69 400	71 400	64 000	Homel
23	Salihorsk	65 148	92 700	101 500	102 335	Minská oblast
24	Słonim		45 700	53 200	51 193	Hrodna
25	Słuck		57 600	62 700	62 335	Minská oblast
26	Smarhoń		30 800	37 900	36 544	Hrodna
27	Svetlahorsk	54 772	69 500	75 400	70 211	Homel
28	Vaŭkavysk		40 400	43 500	48 392	Hrodna
29	Vicebsk	296 605	350 000	358 400	342 629	Vicebsk
30	Vilejka		28 100	29 600	30 235	Minská oblast
31	Žlobin		56 700	71 000	73 553	Homel
32	Žodzina		53 700	59 800	61 565	Minská oblast
		c = census, e = odhad, calc = výpočet				

Zdroj: www.world-gazetteer.com, staženo 20.3.2007

Podíl ekonomicky činného obyvatelstva tvoří 44,23 %* (tj. 4,34 mil. obyvatel) z toho 77 % pracuje ve městech. Lidé žijí hlavně ve městech a větších osadách. Důkazem toho je, že na 110 měst a 101 osad připadá 71,5 % obyvatelstva (www.mzv.cz, staženo 20.3.2007).

*Údaje ministerstva statistiky Běloruské republiky nevykazují pracovníky v soukromém sektoru (malé podniky, soukromé zemědělce, drobné obchodníky a osoby s vedlejší činností).

Bělorusko je mnohonárodnostním státem, v němž žije více než 100 národností. Největší zastoupení mají Bělorusové, kteří tvoří 77,9 % obyvatelstva, dále Rusové (13,2 %), Poláci (4,1 %), Ukrajinci (2,9 %) a Židé (1,1 %). Ostatní národnosti jako jsou Tataři (13 tisíc), Ázerbajdžánci, Arméni, Litevci, Korejci, Němci, Gruzínci, Osetinci, Romové, Moldavané a další představují velmi malé menšiny a tvoří 1,7 % obyvatel. V devadesátých letech minulého století došlo k výraznému poklesu počtu obyvatel. Jednou z příčin tohoto poklesu byl migrační proces, který byl způsoben výbuchem černobylské jaderné elektrárny na Ukrajině v roce 1986, kdy radioaktivní spad zasáhl téměř celou zemi.

Tři miliony Bělorusů a jejich potomků žije převážně v Rusku, na Ukrajině, v USA a Polsku. Dále Bělorusové žijí v Litvě, Lotyšsku, Kanadě a Argentině (www.mzv.cz, staženo 20.3.2007).

Dominantní postavení v náboženství má ruská pravoslavná církev, následně římskokatolická církev, protestantské komunity, řeckokatolická církev, malé židovské a muslimské obce a státem nepovolená běloruská autokefální církev, která má i přesto stovky věřících.

Úředním jazykem je běloruština a ruština, podle sčítání lidu ze dne 16.2.1999 uvedlo jako svůj rodný jazyk 74 % obyvatel běloruštinu, 24 % ruštinu (www.belarus.cz, staženo 15.1.2007). Více o běloruském jazyce v kapitole 6.

Běloruská republika je pluralitní republika prezidentského typu s jednokomorovým parlamentem. Ústava byla přijata parlamentem 15. března 1994 a po referendech ze dne 24.listopadu 1996 a 17. listopadu 2004 byla novelizována.

Parlament představuje národní shromáždění, které se dělí na dolní a horní komoru. Dolní komoru – Sněmovnu představitelů tvoří – 110 poslanců s volebním obdobím na 4 roky a jsou voleni většinovým volebním systémem. Horní komoru – Radu republiky – tvoří 64 senátorů také s volebním obdobím na 4 roky. 8 senátorů jmenuje prezident republiky a zbylých 56 delegují krajská zastupitelstva. Příští volby do sněmovny poslanců se budou konat v roce 2010.

Složení vlády – Rady ministrů – určuje prezident. Je složena z premiéra, prvního vicepremiéra, 4 vicepremiérů, 25 ministrů, ředitele Administrace prezidenta, předsedy Výboru státní kontroly a guvernéra Národní banky.

Současným prezidentem je Aleksandr Lukašenko, který zastává svůj úřad od 20.července 1994. Byl zvolen 10.7.1994 - 80,1 %, 9.9.2001 - 75,65 % a 9.3.2006 - 83,0 %. Příští prezidentské volby se budou konat v roce 2011 (www.belarus.cz, staženo 15.1.2007).

Mezi další ústřední orgány státu patří Administrace prezidenta, Výbor státní kontroly a Národní banka. Do oblasti samosprávy patří Oblastní výkonné výbory (krajské úřady), Okresní výkonné výbory (okresní úřady) a Městské výkonné výbory (radnice).

Dále ve státě existuje tajná služba, která se skládá z Bezpečnostní rady státu, Výboru státní bezpečnosti a Služby bezpečnosti prezidenta. SB - Bezpečnostní rada státu (předsedá prezident

republiky) – koordinuje politiku národní bezpečnosti a rozhoduje o koncepci obranné politiky. KGB - Výbor státní bezpečnosti – provádí rozvědku, kontrarozvědku, zajišťuje ochranu ústavního zřízení, hospodářskou bezpečnost, boj s terorizmem, organizovaným zločinem a korupcí. SBP - Služba bezpečnosti prezidenta – je odpovědná za osobní a informační ochranu prezidenta republiky (www.belarus.cz, staženo 15.1.2007).

Běloruská republika je členem těchto mezinárodních organizací: EAPC (od 1997), EBRD (od 1992), Interpol (od 1993), OBSE (od 1992), OSN (od 1945), Meziparlamentní unie (od 1994), ILO (od 1954), MMF (od 1992), SEI (od 1996), SNS (od 1991), Světová banka (od 1992), UNESCO, WTO (pozorovatel od 1993).

Hlavní měnovou jednotkou je jeden běloruský rubl (BYR), tj. 100 kopějek. Přičemž běloruská měna nemá od roku 1992 kovové mince, po zrušení sovětských rublů nebyly mince již zavedeny. Nejmenší bankovkou je od roku 2002 bankovka s hodnotou 10 rublů, kdy menší bankovky hodnoty 1 a 3 ruble byly staženy. Ze zákona je zakázáno, až na povolené výjimky, používat ve vnitřním platebním styku jiné měny než běloruský rubl. Ve směnárnách je možno běžně směňovat ruský rubl (RUR), EUR, USD, PZL, ukrajinskou hrivnu a některé další měny hlavně sousedních zemí.

5.3 Charakteristika přírodních poměrů země

Běloruská republika leží v západní části Východoevropské roviny s nevelkými výškovými rozdíly. Nejvyšším bodem země je vrch Dzieržynskaja (346 m n.m.) západně od Minsku. Nejnižším bodem je údolí řeky Nioman (80 - 90 m n.m.).

Povrch tvoří většinou mírně zvlněná rovina, která byla přemodelována činností kontinentálního ledovce. V severní polovině se táhnou pásma písčitých vrchů a morénových valů, které jsou pozůstatky pleistocenního zalednění. Jih a jihovýchod vyplňují Pinské bažiny v povodí řeky Pripet' a náplavová nížina Dniapru (Dněpru). Část bažin byla meliorována a přeměněna na ornou půdu.

Klimatické podmínky v Běloruské republice mají oproti střední Evropě výrazněji kontinentální charakter. Je zde krátké jaro a podzim, horké léto a chladnější zima s velkým množstvím sněhu, který v době tání způsobuje rozsáhlé záplavy. Průměrné lednové teploty se pohybují od -5,1 °C na západě do -7,5 °C na východě. V červenci je pak po celé zemi průměrná teplota kolem 18 °C. Největší množství srážek 600-700 mm ročně, spadne ve střední a severozápadní části republiky. Nejméně 500-550 mm ročně spadne v oblasti Polesí. Většina z nich připadá na jaro a léto. Vlhkost podnebí je ovlivněna atlantským prouděním a blízkostí Baltského moře. Například v Minsku, který leží v nadmořské výšce 209 m.n.m. jsou průměrné lednové teploty

okolo $-4,5^{\circ}\text{C}$, průměrné červencové teploty okolo $19,1^{\circ}\text{C}$ a roční úhrn srážek 620 mm (*Encyklopédie zeměpis světa 1999*, s. 358).

Běloruská republika leží na hranici povodí několika velkých evropských řek a současně na rozvodí Černého a Baltského moře. Celková délka řek (delších než 5 km) je 51 000 km (www.wikipedie.cz, staženo 15.1.2007). Hustota říční sítě je 0,2 až 0,28 km/km² a nachází se zde 20,8 tis. řek. Zdroj řek je smíšený s převahou dešťových srážek. Pro všechny řeky jsou charakteristické vysoké stavy na jaře, v povodí Západní Dviny a Niomanu i v zimě. Nejvýznamnější řeky jsou Dniapro s přítoky Pripet', Sož a Biarezina, dále Západní Dvina, a Nioman s přítokem Vilija. Řeky se využívají pro lodní dopravu, splavování dřeva a v menší míře i jako zdroj energie. Splavné jsou Dniapro, Biarezina a Nioman. Po Pripet' lodě proplouvají do řeky Bug přes Dniaproúška-Bugský kanál.

Jezera jsou pozůstatkem po ustupujícím ledovci na konci poslední doby ledové. Hluboká jezera ledovcového původu rozmanitých tvarů pobřeží jsou charakteristické pro sever republiky. Největší z nich jsou jezera Narač (79,6 km²) a jezero Asviejskaje (52,8 km²). Ve středu republiky jsou jezera mělká a zarůstající, převážně říčního a krasovo-sufózního původu. Na jihu v Polesí je mnoho mělkých jezer uprostřed bažin, z nichž nejvýznamnější jsou Čyrvonaje (43,6 km²) a Vyganaščanskaje (26 km²).

Země má nadprůměrné zalesnění, až jednu třetinu povrchu pokrývají lesy. Na severu převažují břízy, borovice, smrky a jedle, zatím co k jihu přibývají duby, jasany, javory a buky. Na západě se na hranicích s Polskem rozkládá přírodní památka UNESCO a současně biosférická rezervace UNESCO Bělověžský prales. Ten je pozůstatkem původního pralesa, který kdysi pokrýval celou Evropu. Dnes v této přírodní rezervaci žijí relativně vysoké stavy zvěře jako losi, divočáci a bobři. Také poskytuje útočiště posledním evropským zubrům, kteří byly odchováni v zoologických zahradách a znova vráceni do volné přírody. Ve zbytku Běloruské republiky se fauna moc neliší od fauny středoevropské. Vyskytuje se zde rys, medvěd hnědý, v menším počtu pak vlk.

5.4 Charakteristika socioekonomických poměrů země

Běloruská republika byla v době existence Sovětského svazu považována za „montážní závod“ celé země. Po druhé světové válce byla totálně zničena a tradiční zemědělský charakter země byl pozměněn rozsáhlou poválečnou industrializací zničené ekonomiky. Začaly se budovat megapodniky s produkcí určenou hlavně pro trh Sovětského svazu a RVHP. Dnes, po rozpadu RVHP a Sovětského svazu, většina těchto podniků měla nebo má zásadní problémy s využíváním svých nadměrných kapacit.

Dnes, i přes minulost, je zemědělská výroba stále významná a využívá asi polovinu plochy

země. Podnebí je pro zemědělskou výrobu příznivé a dá se srovnat s podnebím severních částí České republiky, ale půdy jsou chudé, písčité a vlhké. Z celkové rozlohy země 207,6 tis. km² představuje zemědělská půda 93,4 tis. km² a 62,3 tis. km² připadá na půdu ornou. Lesy zaujmají 82,8 tis. km². Dominuje zde živočišná výroba s chovem prasat a skotu pro mléko i maso. Velký význam má pěstování brambor a lnu, dále pěstování ječmene, žita a ovsa. Celé zemědělství je ovlivněno radioaktivním spadem po výbuchu v Černobylu, kdy pět oblastí o rozloze 23 % z celkové plochy země se nehodí pro pěstování zdravotně nezávadných plodin určených k výrobě potravin ani pro chov zdravých zemědělských zvířat.

Zemědělství se v posledních letech potýká se značnými problémy. V rostlinné výrobě chybí kvalitní osiva, hnojiva i chemické prostředky pro ochranu rostlin. Zemědělská technika je převážně zastaralá a neefektivní. Nová technika je jen teoreticky k dispozici. Tradičně se zde vyrábějí traktory, kombajny a jiná zemědělská technika, na kterou však podniky nemají dostatek finančních prostředků. Problémem pro mnohé zemědělské podniky je i nedostatek dotovaných pohonných hmot, které se přidělují byrokratickým způsobem. Svou roli sehrál i proces stěhování obyvatel vesnic do měst, který začal v roce 1980 a neustále pokračuje. Proto zemědělství zůstává stále nejslabším článkem národního hospodářství, přestože do něho směřují značné finanční prostředky ze státního rozpočtu ve formě různých druhů dotací a daňových úlev (www.mzv.cz, staženo 20.3.2007).

Na území Běloruské republiky se nachází více než 4 000 nerostných surovin, z toho asi 30 druhů se řadí mezi užitkové nerosty. Jedná se zejména o naleziště draselné soli u Salihorsku, ropy, hnědého uhlí a hořlavé břidlice. V nově vybudovaném průmyslu má největší význam strojírenství, které je z poloviny koncentrováno v Minsku. Rozvinutý je i chemický průmysl-petrochemie, umělá hnojiva a vlákna a průmysl stavebních hmot. Dále nosnými odvětvími průmyslu je vojensko-průmyslový komplex, průmysl těžební lehký, zejména oblast výroby textilu a oděvů, sklářský průmysl a průmysl optických zařízení.

Doprava v Běloruské republice má mimořádný význam, neboť zemí probíhají hlavní spoje mezi Ruskem, Ukrajinou, střední a západní Evropou. Území republiky protíná většina důležitých dálkových produktovodů.

V rámci železniční dopravy je nejdůležitější Běloruská magistrála o délce 12 000 km. Trať Osinovka-Minsk-Brest je důležitým úsekem dopravního koridoru č. 2 Berlín-Varšava-Minsk-Moskva. Železniční dopravu řídí Běloruská dráha (Běloruskaja železnaja doroga) - Státní svaz s podřízeností běloruské vládě. 16 % všech tratí je elektrifikováno (www.mzv.cz, staženo 20.3.2007).

Díky malé rozloze státu je využívána hlavně silniční doprava. Nákladní doprava představuje 84% z celkového objemu přepravovaného zboží. Osobní dopravu zajišťuje 732 městských pravidelných autobusových linek, 2858 pravidelných příměstských linek a 500 pravidelných linek

v mezinárodním styku. Tyto spoje zajišťují přepravu '76 % všech přepravovaných osob (www.mzv.cz, staženo 20.3.2007). Řízením a hospodařením státní silniční přepravy se zabývá Belavtodor, odbor při ministerstvu dopravy a spojů.

Letecké dopravě slouží především mezinárodní letiště Minsk-1 a Minsk-2, která zahájila svůj provoz v roce 1982. Dnes provozují lety na více než 20 mezinárodních trasách do Západní Evropy, Indočíny, Dálného a Středního východu. Přepravní činnost zajišťuje státní společnost Belavia, která má 17 zahraničních zastoupení. Další letiště se nachází ve městech: Brest, Hrodna, Vicebsk, Mahiloŭ a Homel (www.mzv.cz, staženo 20.3.2007).

Nákladní leteckou přepravu zajišťuje státní letecká společnost Transaviaexport, která byla založena v roce 1992. (www.mzv.cz, staženo 20.3.2007).

Říční doprava disponuje sítí vnitřních vodních cest zejména po řece Dněpr, ústící do Černého moře. Četná jezera a vodní cesty jsou využívány k dopravě dřeva do továren. Činnost zajišťuje Běloruská říční plavba s 9 přístavy a 4 loděnicemi v Homelu, Rečyci, Pinsku a Petrikove (www.mzv.cz, staženo 20.3.2007).

Nejsou tu žádné atomové elektrárny. Elektrická energie je z větší poloviny vyráběna v tepelných elektrárnách a výkon běloruského systému zcela postačuje na zásobení země elektrickou energií.

Přestože Bělorusko není příliš turisticky atraktivní zemí lze zde najít místa, která stojí za pozornost. Hlavní město Minsk bylo bohužel za 2. světové války zničeno a jen nepatrná část se dočkala obnovy. Nejstarší budovy pocházejí ze 17. století. O Minsku se dá říct, že je kulturním centrem Běloruska. Nachází se zde osm muzeí a šest divadel včetně opery. Z dalších historicky, či kulturně zajímavějších měst lze jmenovat Hrodna, kde se zachovala část historické zástavby, nebo Vicebsk, který je rodištěm M. Chagalla.

Zajímavou a přitažlivou krajinou je známé Polesí na jihu Běloruska. Jde o zalesněnou nížinu podél řeky Pripet', jejíž jižní část leží již na Ukrajině. Řeka se zde pohybuje s téměř nulovým spádem, což způsobuje vytváření obrovských mokřin podél Pripeti a jejich přítoků. Proslavený je také národní park Bélovežský prales na hranici s Polskem, který také stojí za shlédnutí (<http://svobodne-belorusko.wz.cz>, staženo 20.3.2007).

6 Běloruština

6.1 Zařazení do klasifikace jazyků, abeceda a výslovnost

Běloruština patří do rodiny indoevropských jazyků a řadí se do slovanské jazykové skupiny mezi východoslovanské jazyky (viz tabulka č. 3). Je příbuzná ruštině a ukrajinštině, ale od obou se v mnoha směrech liší. Například mnohem častěji než v ruštině se používá písmeno Ё, zejména ve slovech převzatých z jiných jazyků.

Tabulka č. 3: Rodina indoevropských jazyků

Indické	Románské	Helénské	Germánské				Baltské
sánskrt	dalmátština	stará řečtina	dánština	angličtina	burgundština	litevština	pruština
bengálština	francoužtina	nová řečtina	faerština	afrikánština	góťtina	lotyština	
hindština	galitčtina		islandština	fríština	vandalština		
gudžarátština	italština		norština	nizozemština			
maráthština	katalánština		švédština	vlámština			
napálština	ladino			hornoněmčina			
urdština	moldavština			dolnoněmčina			
	portugalština			jidiš			
	provensálština						
	rétrorománština						
	rumunština						
	sardinština						
	španělština						

Slovaneké			Íránské	Keltské	Arménština	Albánština
jazyk Polabských Slovanů	běloruština	staroslovenština	stará perština	gaelština		
čeština	ruština	bulharština	nová perština	irština		
slovenština	ukrajinština	makedonština	kurdština	velština		
polština		slovinština	osetština	bretonština		
lužická srbskina		srbochorvatština	tádžičtina			

Vysvětlivky	
	jazyková skupina
	jazyková větev
	živý jazyk
	mrtvý jazyk

Zdroj: Školní atlas dnešního světa (2001), Nakladatelství Terra, spol. s r. o.

Dále Běloruština, oproti ruštině, nemá měkké r (běl. рэктар, rus. ректоп) a měkké č (ruské ч) se oproti běloruskému vyslovuje vždy jen měkce). Podobně jako v ruštině se nepřízvučné O nevyslovuje jako [o], ale přibližuje se k [a] (tentovjev se nazývá „ákáni“, *аканье*). Oproti ruštině je však tento posun k [a] výraznější. Je také odražen v pravopisu, proto je písmeno A v běloruských textech velmi časté (bělorusky *малако*, rusky *молоко*). Podobné je to v pozici před přízvukem

s kombinací měkká souhláska + E, které se v běloruštině posouvá také k [a] (tzv. jakání, *яканье*), zatímco v ruštině spíše k [i]. Výjimkou jsou převzatá slova z cizích jazyků a některé další skupiny slov (např. *mempo* se v běloruštině vyslovuje nikoli [mjatro], jako by tomu bylo u slov domácího původu, ale [mjetro], zatímco v ruštině spíše [mitro]).

Pro běloruštinu jsou typické historické hláskové změny. Původní slovanské [g] se změnilo na hlásku [γ], která je podobná českému [h]. K označení hlásky [g] (vyskytuje se pouze v několika málo slovech cizího původu, např. *ганац, гвалт*) sloužilo do roku 1933 písmeno І, které nyní není „oficiální“ součástí běloruské abecedy.

Běloruština se píše cyrilicí, existuje však i běloruská verze latinky, která se vytvořila v 19. století. Některé běloruské písemné památky jsou napsané také písmem arabským. Jde o muslimské texty poslovanštělých Tatarů z 16. století, ale na rozdíl od latinky se arabské písmo už dnes nepoužívá.

Zvláštním písmenem v běloruské abecedě je tzv. krátké U (Ў). Unikátnost krátkého U, který běloruštinu odlišuje od ostatních východoslovanských jazyků, si Bělorusové uvědomují a písmenu byl ve městě Połack odhalen pomník (*viz obrázek č. I*).

Obrázek č. 1: Pomník písmene U (Ў) ve městě Połack

Zdroj: www.belarus.cz, staženo 15.1.2007

6.2 Historie

Původní oblast vzniku Indoevropských jazyků se nejčastěji klade na dolní tok řeky Volhy. Později se prajazyk rozpadl a tak vzniklo mnoho jazykových skupin.

Počátky spisovné běloruštiny se kladou do 16. století, kdy se ve Velkoknížectví litovském používal jako úřední jazyk tzv. „ruský“ jazyk, který se v Běloruské republice nazýval

staroběloruština. V 17. století, díky vytvoření unie mezi Velkoknížectvím litevským a Polskem, začala na území dnešního Běloruska dominovat v písemné komunikaci polština a udržovala se církevní slovanština.

Novodobý běloruský spisovný jazyk vznikal během 19. století, ovšem na základě nárečí a bez genetické návaznosti na „staroběloruský“ jazyk.

Ve 20. letech 20. století, v souvislosti se sovětskou politikou „korenizací“ (rozvoje národních kultur a ekonomik), nastalo příznivé období pro spisovnou běloruštinu, jak pro její status, tak pro dopracování její struktury a slovní zásoby pro potřeby dané doby. Toto tzv. obrození (adradženně) běloruštiny a běloruské kultury však bylo zastaveno na začátku 30. let po změně Stalinovy politiky nasměrované na eliminaci regionálních (národních) mocenských elit. Mnoho lidí, kteří se zasloužili o rozvoj běloruského jazyka a kultury bylo posláno do vyhnanství nebo popraveno. Od této doby se dodnes, s výjimkou krátkého období nacistické okupace za druhé světové války, běloruština jen obtížně prosazuje vedle ruštiny, která má převahu zejména ve městech.

Ke zlepšení postavení běloruštiny došlo v souvislosti s rozpadem Sovětského svazu, kdy vznikla samostatná Běloruská republika. Běloruština nabyla statusu státního jazyka. Ale přesto si Ruština i nadále drží v Bělorusku silnou pozici, což souvisí s politikou prezidenta Lukašenka, orientovanou na východní, rusky mluvící, země a s faktom, že ruština byla v roce 1995 v referendu přijata jako druhý státní jazyk.

V průběhu druhé poloviny 20. století se postupně jazykově rusifikuje běloruský venkov, který byl donedávna považován jazykovědci za hlavní sociální bázi mluvené běloruštiny. Osud běloruštiny, coby běžného komunikačního prostředku, tak pro nejbližší desetiletí stále není jistý.

V praxi většina obyvatelstva upřednostňuje v běžné komunikaci ruštinu. Rovněž příslušníci národnostních menšin upřednostňují ruštinu, včetně Poláků a Židů. V ruštině vysílá nebo vychází většina médií a je i vyučovacím jazykem ve školách (www.ivextrans.eu, staženo 20.3.2007).

6.3 Rozšíření a nárečí

Běloruštinou mluví v Běloruské republice přes 7 mil. osob, tj. Kolem 86 % obyvatel státu. Dále se jí mluví ve východní části Polska, v USA a v diasporách zemí bývalého Sovětského svazu.

Nárečí běloruštiny se rozděluje na hlavní běloruskou a na menší poleskou skupinu na jihozápadě v Polesí. Ta má velmi blízko k ukrajinským nárečím. Hlavní běloruská skupina se dělí na tři velké skupiny (jihozápadní, středněběloruská a severovýchodní skupina), které se dále ještě rozdělují na menší skupiny. Nárečí přecházejí plynule do ruštiny a ukrajinštiny (tzv. dialektní kontinua). Původní dialektní kontinua směrem do polského území začíná štěpit státní hranice mezi Běloruskem a Polskem (www.ivextrans.eu, staženo 20.3.2007).

7 Transliterace běloruštiny do latinky

Neodmyslitelnou součástí mapového obsahu je i popis mapy a vedle polohopisu a výškopisu tvoří hlavní složku mapy. Věda, která se zabývá vlastními geografickými (zeměpisnými) jmény, se nazývá toponomastika. Geografická jména se dělí podle druhu označovaného objektu do několika kategorií (viz *tabulka č. 4*) nebo se mohou dělit podle původu.

Tabulka č. 4: Dělení geografických jmen

CHORONYMA		geografická jména velkých celků z hlediska horizontálního členění souše (přírodní, administrativní)	jména světadilů a jejich částí, pouští, ostrovů, poloostrovů, jména států, provincií, krajů a jiných správních celků
MÍSTNÍ JMÉNA (OIKONYMA)		jména objektů určených k obývání člověkem i když jsou v době zhodnocování mapy zpustlé nebo zaniklé	jména sídel a jejich částí, náměstí, ulic, budov, stadionů, sadů, parků, hřbitovů, katastrálních území a mostů pokud leží v intravilánu
POMÍSTNÍ JMÉNA (ANOIKONYMA)		jména neživých přírodních objektů, jména člověkem vytvořených objektů, které nejsou určeny k obývání	
1	ORONYMA	vlastní jména tvarů vertikální členitosti zemského povrchu a mořského dna	jména pohoří, hor, vrchovin, nížin, údolí, propasti, sedel, pánev, příkopů
2	HYDRONYMA	označují vodstvo	jména oceánů, moří a jejich částí, jezer, vodních nádrží, vodních toků, průplavů, pramenů, bažin, mořských proudů, mělčin
3	HODONYMA	označují komunikace s výjimkou ulic, veřejná prostranství v extravilánu a s nimi spjaté objekty	jména dálnic, silnic, železnic, tunelů, mostů brodů
4	POZEMKOVÁ JMÉNA	označují pozemky	jména honů, polí, luk, pastvin, polesí, obor, úhonů, vinic, chmelnic, zahrad
5	JMÉNA JEDNOTLIVÝCH NESÍDLIŠTNÍCH OBJEKTŮ		jména osamocených kostelů a kapliček, křížů, hřbitovů, pomníků, dolů, lomů, pískoven, rozhleden, trigonometrických bodů

Zdroj: Voženílek, V. (2001). *Aplikovaná kartografie I*, ČAPEK, R. (1992). *Geografická kartografie*

Podle původu se geografická jména rozdělují na endonyma (standardizovaná jména) a exonyma (vztížená jména). V mapách by se měla zásadně používat standardizovaná geografická jména a používání exonym co nejvíce omezit. Standardizace zabezpečuje jednotnou podobu geografického jména a jeho závazné užívání. Určuje jak geografické jméno správně skloňovat, vyslovovat a převádět do cizích jazyků.

7.1 Standardizace geografických jmen

Roku 1967 se pod záštitou OSN (Organizace spojených národů) v Ženevě konala první konference, která se zabývala standardizací geografických jmen. Byla ustavovena skupina expertů na geografická jména (UNGEGN-United Nations Group of Experts on Geographical Names) pro různé jazykové oblasti (viz *tabulka č. 5*), která pomáhá členským zemím s tvorbou jejich seznamů endonym a exonym a zabývá se tvorbou definic, které by byly jednotné pro všechny členské státy OSN. Hlavním tématem první konference byla regulace sociální a speciálně kartografické politiky

využívaní exonym v jednotlivých členských zemích OSN. Od té doby se konference koná každých pět let v Ženevě a New Yorku nebo ve městech jiných hostujících zemí jako je Kanada, Velká Británie nebo Řecko.

Na druhé konferenci v Londýně v roce 1972 bylo přijato několik rozhodnutí za účelem zlepšení mezinárodní standardizace geografických jmen a zavedení pravidel o užívání exonym. Bylo vydáno doporučení, aby každý členský stát OSN co nejdříve vydal seznam svých exonym a snažil se omezit jejich užívání. Místo nich by se měla používat standardizovaná geografická jména. Také jejich seznam by měl vytvořit každý členský stát OSN a v rámci něho, pokud se ve státě používá jiné písmo než je latinka, vydat doporučení pro správný přepis.

Vlivem toho, že vytvoření seznamů endonym a exonym bylo jen doporučeno, jen velmi malý počet států seznamy vytvořil. Proto na třetí konferenci, která se konala v Aténách v roce 1977, bylo ustanovenno, ale zas jen formou doporučení, aby každý členský stát OSN vydal alespoň předběžné seznamy.

Na čtvrté konferenci v Ženevě v roce 1982 bylo přijato rozhodnutí, ve kterém se mělo pokračovat ve snaze zvýšit počet států, které mají své seznamy exonym a endonym.

Podle rozhodnutí, které bylo přijato na páté konferenci v Montrealu v roce 1987, se mělo nadále pokračovat v krocích, které byly přijaté na předešlých konferencích a bylo doporučeno státům, aby ve veřejné a soukromé sféře (vzdělávací instituce, přepravní firmy media) nebyla používána exonyma.

Na šesté a sedmé konferenci v New Yorku, které se konaly v letech 1992 a 1998, nebyla přijata žádná nová rozhodnutí.

Poslední konference se konala v Berlíně roku 2002, kde byly představeny výsledky práce od roku 1998 v oblasti vytváření jednotného systému přepisu.

Další konference se má konat v New Yorku v srpnu roku 2007.

(SIEVERS, 2000)

Tabulka č. 5: Rozdělení států do jazykových oblastí podle UNGEGN k roku 2007

1. Africká Centrální Oblast
Angola, Burundi, Kamerun, Středoafričká republika, Čad, Kongo, Demokratická republika Kongo, Rovníková Guinea, Gabon, Rwanda, Svatý Tomáš
2. Africká Východní Oblast
Botsvana, Džibutsko, Etiopie, Keňa, Lesotho, Madagaskar, Malawi, Mauricius, Mosambik, Seychely, Súdán, Svazijsko, Uganda, Tanzanie, Zambie, Zimbabwe
3. Africká Jižní Oblast
Botswana, Lesotho, Malawi, Mozambik, Namibie, Jihoafrická republika, Svazijsko, Zambie, Zimbabwe
4. Africká Západní oblast
Benin, Burkina, Kapverdy, Pobřeží slonoviny, Gambie, Ghana, Guine, Guinea-Bissau, Libérie, Mali, Mauritánie, Niger, Nigérie, Senegal, Sierra Leone, Togo
5. Arabská Oblast
Alžírsko, Egypt, Irák, Jordánsko, Kuvajt, Libanon, Libye, Maroko, Omán, Saúdská Arábie, Súdán, Sýrie, Tunisko, Spojené arabské emiráty, Jemen
6. Asijská Východní Oblast (mimo Číny)
Severní Korea, Japonsko, Jižní Korea
7. Asijská Jihovýchodní a Pacifická jihozápadní Oblast
Austrálie, Bhútán, Brunej, Kambodža, Indonésie, Laos, Malajsie, Myanmar, Nový Zéland, Nauru, Papua Nová Guinea, Filipíny, Singapur, Šrí Lanka, Thajsko, Spojené státy, Vanuatu, Vietnam
8. Asijská Jihozápadní Oblast (mimo Arabských států)
Afghánistán, Ázerbajdžán, Kypr, Írán, Pákistán, Turkmenistán, Turecko, Jugoslávie
9. Baltská Oblast
Estonsko, Litva, Lotyšsko
10. Keltská Oblast
Francie, Irsko
11. Čínská Oblast
Čína
12. Německo-Nizozemská Oblast
Rakousko, Belgie, Německo, Nizozemsko, Jihoafrická republika, Surinam, Švýcarsko
13. Středovýchodní a Jihovýchodní Evropská Oblast
Albánie, Bulharsko, Chorvatsko, Kypr, Česká republika, Řecko, Maďarsko, Polsko, Slovensko, Slovinsko, Makedonie, Turecko, Ukrajina, Jugoslávie
14. Východní Evropa, Severní a Střední Asijská Oblast
Arménie, Ázerbajdžán, Bělorusko, Bulharsko, Kyrgyzstán, Mongolsko, Ruská federace, Ukrajina, Uzbekistán
15. Východní Středomořská Oblast (mimo Arabských států)
Kypr, Izrael
16. Francouzsky mluvící Oblast
Belgie, Benin, Kamerun, Kanada, Pobřeží slonoviny, Džibutsko, Francie, Guine, Laos, Libanon, Lucembursko, Madagaskar, Mali, Monako, Rumunsko, Svatý Tomáš, Švýcarsko
17. Indická Oblast
Bangladéš, Bhútán, Indie, Nepál, Pákistán
18. Latinská Americká Oblast
Argentina, Bolívie, Brazilie, Chile, Kolumbie, Kostarika, Kuba, Dominikánská republika, Ekvádor, Salvador, Guatema, Haiti, Honduras, Mexiko, Nikaragua, Panama, Paraguay, Peru, Španělsko, Surinam, Uruguay, Venezuela
19. Severská Oblast
Dánsko, Finsko, Island, Norsko, Švédsko
Románsko-helenská Oblast
Belgie, Kanada, Kypr, Francie, Řecko, Vatikán, Itálie, Lucembursko, Moldavsko, Monako, Portugalsko, Rumunsko, Španělsko, Švýcarsko, Turecko
21. Oblast Spojeného Království
Guyana, Jamajka, Jihoafrická republika, Spojené Království Velké Británie a Severního Irská, Nový Zéland
22. Oblast USA/Kanada
Kanada, Spojené státy

Zdroj: www.unstats.un.org, staženo 10.2.2007

7.2 Problematika přepisu geografických názvů na mapách

Běloruské republiky

Jedním z předních úkolů, kterým se zabývá skupina expertů na geografická jména z OSN, je vytvoření jednotné standardizace pro transliteraci nelatinkových písem do latinky. Je to proces dosti časově náročný a vyskytuje se zde řada problémů. Jedním z hlavních problémů byla nejednotnost pojmu. Proto na sedmé konferenci v New Yorku byla vydána nová verze „Glossary of Toponymic Terminology – Version 4“, ve které byl jasně definovaný pojem *endonymum*. Další problém, který nastává při vytváření jednotného systému pro přepis do latinky, představuje existence diakritických znamének v některých druzích písma. Dále počet znaků v nelatinkových písmech, který je často vyšší než v písmech užívající latinku, výslovnost a existence několika systému pro transliteraci vedle sebe - což je i případ běloruského jazyka.

Další problém s přepisem do latinky nastal po rozpadu Sovětského svazu, kde úředním jazykem byla ruština (mimo Baltských států). Vzniklo tak dvanáct nových nezávislých států, s novými úředními jazyky, kde ani jedním úředním jazykem nebyla ruština a bylo zapotřebí předělat staré nebo vytvořit nové systémy pro převod písem do latinky. V Moldavsku a Ázerbajdžánu bylo románské písmo přijato v roce 1989 a 1991. Ve zbylých státech (Arménii, Běloruské republice, Gruzii, Kazachstánu, Kyrgyzstánu, Tádžikistánu, Turkmenistánu, Uzbekistánu a Ukrajině) systémy již existovaly, ale bylo nutné je předělat.

Schválený a přijatý jednotný standardizovaný systém má už dnes přes třicet států. Mezi ně patří i Běloruská republika, která 23. listopadu 2000 přijala nový národní systém pro latinizaci, ten je založen na změně dřívější verze z roku 1998. Ale ani tato verze ještě není úplná a už dnes k ní existuje několik dodatků. Předpokládá se, že konečnou verzi Běloruská republika předloží na deváté konferenci, která by se měla konat v New Yorku v srpnu roku 2007.

Český normalizační institut vydal v roce 2002 novou, přepracovanou normu (ČSN ISO 9) pro transliteraci cyrilice do latinky. Ta se ale netýká konkrétně běloruské cyrilice a nebere v potaz odlišnosti tohoto písma od „obecné“ cyrilice.

Vlivem toho, že česká norma ČSN ISO 9 je jednou z řady mezinárodních norem, které se zabývají konverzí psacích systémů a vlivem toho, že Běloruská republika doposud nevydala konečnou verzi systému pro transliteraci, existuje dnes více způsobů a návodů jak přepisovat běloruskou cyrilici do latinky. Proto se můžeme setkat s několika verzemi tabulek pro přepis běloruské cyrilice do latinky (*viz tabulky č. 6, 7, 8, 9 a 10*).

Tabulka č. 6: Přepis Běloruské cyrilice podle OSN –UNGEGN

Běloruská cyrilice	Latinka	Příklad
А а	A a	Аршански - Aršanski
Б б	B b	Бешанковічы - Bišankovičy
В в	V v	Віцебск - Viciebsk
Г г	H h	Гомель - Homiel, Гаўя - Haúja
Д д	D d	Добруш - Dobruš
Е е	Je je *	Ельск - Jelsk, Babaedava - Babaedava
	ie **	Венцавічы - Viencavičy
Ё ё	Jo jo *	Ёды - Jody, Вераб'ёвічы - Vierabjovičy
	io **	Мёры - Miory
Ж ж	Ž ž	Жодзішкі - Žodziški
З з	Z z	Зэльва - Zelva
І і	I i	Іванава - Ivanava, І́є - Iúje
҃ й	J j	Лагойск - Łahojsk
К к	K k	Круглае - Kruhlaje
Л л (Лъ лъ)	L l	Любань - Lubań
Л л	Ł ł	Лошица - Łošyca, Долы - Doły
М м	M m	Марілëў - Mahiloŭ
Н н	N n	Нясвіж - Niasviž
О о	O o	Орша - Orša
П п	P p	Паставы - Pastavy
Р р	R r	Рагачоў - Rahačoŭ
С с	S s	Светлагорск - Svetlahorsk
Т т	T t	Талачын - Tałačyn
У у	U u	Узда - Uzda
Ў ў	Ў ў	Шаркаўшчына - Šarkauščyna
Ф ф	F f	Фаніпаль - Fanipal
Х х	Ch ch	Хоцімск - Chocimsk
Ц ц	C c	Цёмны Лес - Ciomny Les
Ч ч	Č č	Чавусы - Čavusy
Ш ш	Š š	Шуміліна - Šumilina
Ы ы	Y y	Чыгірынка - Čyhiryunka
Ь ь	'	Чэрвень - Červień, Друць - Druc
Э э	E e	Чачэрск - Čačersk
Ю ю	Ju ju *	Юхнаўка - Juchnaўka, Гаюціна - Hajucina
	iu **	Цюрлі - Ciurli, Любонічы - Luboničy
Я я	Ja ja *	Ямнае - Jamnaje, Баяры - Baýary
	ia **	Вязынка - Viažynka, Валяр'яны - Valarjany

Zdroj: www.unstats.un.org, staženo 10.2.2007

* na začátku slova, po samohláskách, apostrofech, samostatných měkkých znacích a po ѿ.

** po souhláskách (mimo L l).

Tabulky 6 a 7 udávají přepis z běloruské cyrilice do latinky podle OSN, kdy tabulka 7 upřesňuje přepis některých znaků. Tabulka 8 udává přepis do češtiny a tabulka 9 přepis do latinky a pak konkrétně do češtiny. Pokud se srovnají tabulky 8 a 9, kde by přepis měl být teoreticky stejný, vyskytne se zde několik rozdílů (v tabulkách jsou vyznačeny modrou barvou). Liší se hlavně způsobem přepisu samohlásek a písmen s didaktikou. Existuje zde několik možností, jak tato písmena přepsat a není jednoznačně popsán způsob, kdy kterou možnost použít (například v tabulce č. 9). Nebo v jiných případech jsou některá písmena a jejich přepis úplně vynechán (například v tabulce č. 8 chybí přepis pro znak [ÿ]).

Tabulka č. 7: Upřesnění přepisu některých znaků běloruské cyrilice podle OSN – UNGEGN

Běloruská cyrilice	Latinka	Příklad
Е е	Je je (1)	Ельск - Jelsk, Бабаедава - Babajedava
	ie (2)	Венцавічы - Viencavičy
	e (3)	Цёмны Лес - Ciomny Les
Ё ё	Jo jo (1)	Ёды - Jody, Вераб'ёвічы - Vierabjovičy
	io (2)	Мёры - Miory
	o (3)	Марілëў - Mahiloŭ
Л л	L l (4)	Любань - Lubań
	Ł ł (5)	Лошыца - Łošusa, Долы - Doły
Ь ь	' (6)	Чэрвень - Červień, Друць - Druć
Ю ю	Ju ju (1)	Юхнаўка - Juchnaŭka, Гаюціна - Hajucina
	iu (2)	Цюрлі - Ciurli
	u (3)	Любонічы - Luboničy
Я я	Ja ja (1)	Ямнае - Jamnaje, Баяры - Bajary
	ia (2)	Вязынка - Viazyntka
	a (3)	Валяр'яны - Valarjany
	(not romanized)	Вераб'ёвічы - Vierabjovičy

Zdroj: www.unstats.un.org, staženo 10.2.2007

- (1) na začátku slova, po samohláskách, apostrofech, samostatných měkkých znacích a po ý.
- (2) po souhláskách (mimo L l).
- (3) po Л л.
- (4) Л л je přepisován do latinky jako L l pokud je následován samohláskou ё, і, ю, я; znak ль je vždy přepisován jako l.
- (5) Л л je přepisováno do latinky jako Ł ł pokud je na konci slova, pokud je následován souhláskou, apostrofem nebo samohláskou а, о, у, ы, э.
- (6) Měkké písmeno cyrilice je přepisováno do latinky jako kombinace příslušného písmena se znakem ': дзь → dź, зь → ž, нь → ñ, сь → ś, ць → č. Kombinace ль je přepisována jako l.

Tabulka č. 8: Přepis běloruské cyrilice podle Wikipedie

Běloruština	Čeština
А а	А а
Б б	Б б
В в	В в
Г г	Г г
Д д	Д д
Е е	Е е Je je (na začátku slova, po samohláskách a po jerech б resp. ѣ)
Ё ё	Ё ё Jё јё (na začátku slova, po samohláskách a po jerech б resp. ѣ)
Ж ж	Ž ž
З з	Z z
І і	І і
Ҧ й	Јј
К к	К к
Л л	Л л
М м	М м
Н н	Н н
О о	О о
П п	Р р
Р р	Р р
С с	С с
Т т	Т т
Ү ү	У у
Ф ф	Ф ф
Х х	Ч ч
Ц ц	Ц ц
Ч ч	Ч ч
Ш ш	Š š
Ђ ъ	"
Ы ы	Y y
Ӯ ӱ	"
Ӭ ӿ	Ӗ є (na začátku slova) Ё ё (uvnitř slova, správně však e s kroužkem)
Ю ю	Jу ju
Я я	Ja ja
Ѡ ѡ	"

Zdroj: www.wikipedie.cz, staženo 15.1.2007

Tabulka č. 9: Přepis běloruské cyrilice podle internetových stránek www.belarus.cz

Běloruská cyrilice	Běloruská latinka	Český přepis
А а	А a	А a
Б б	В b	В b
В в	В v	В v
Г г	Г h	Г h
Д д	Д d	Д d
Дж дж	Дž dž	Дž dž
Дз дз	Дz dz	Dz dz
Дзь дзь	Дz̄ dž̄	Dz dz
Е е	Je je/ie	Je je
Ё ё	Jo jo/io	Jo jo
Ж ж	Ž ž	Ž ž
З з	Z z	Z z
Зь зь	Ž z̄	Z z
І і	І i	I i
Й й	J j	J j
К к	К k	K k
Л л	L/L l/l̄	L l
М м	M m	M m
Н н	N n	N n
Нь нь	N̄ n̄	N̄ n̄
О о	O o	O o
П п	P p	P p
Р р	R r	R r
С с	S s	S s
Сь сь	Š ſ	S s
Т т	T t	T t
У у	U u	U u
Ў ў	Ў ў	U u
Ф ф	F f	F f
Х х	Ch ch	Ch ch
Ц ц	C c	C c
Ць ць	Ć ċ	C c
Ч ч	Č č	Č č
Ш ш	Š š	Š š
Ы ы	Y y	Y y
Э э	E e	E e
Ю ю	Ju ju/iu	Ju ju
Я я	Ja ja/ia	Ja ja

Zdroj: www.belarus.cz, staženo 15.1.2007

Tabulka č. 10: Přepis některých znaků běloruské cyrilice podle systému BGN/PCGN 1979

Běloruská cyrilice	Běloruská latinka	Přepis podle BGN/PCGN 1979
е	je/ie	ye
ě	jo/io	yo
ж	ž	zh
й	j	y
ў	ú	ú
х	ch	kh
ц	c	ts
ч	č	ch
ш	š	sh
ю	ju/iu	yu
я	ja/ia	ya
'		"

BGN = Americká rada zabývající se geografickými jmény

PCGN = Trvalá komise zabývající se geografickými jmény ve Velké Británii

Zdroj: <http://www.eki.ee>, staženo 10.2.2007

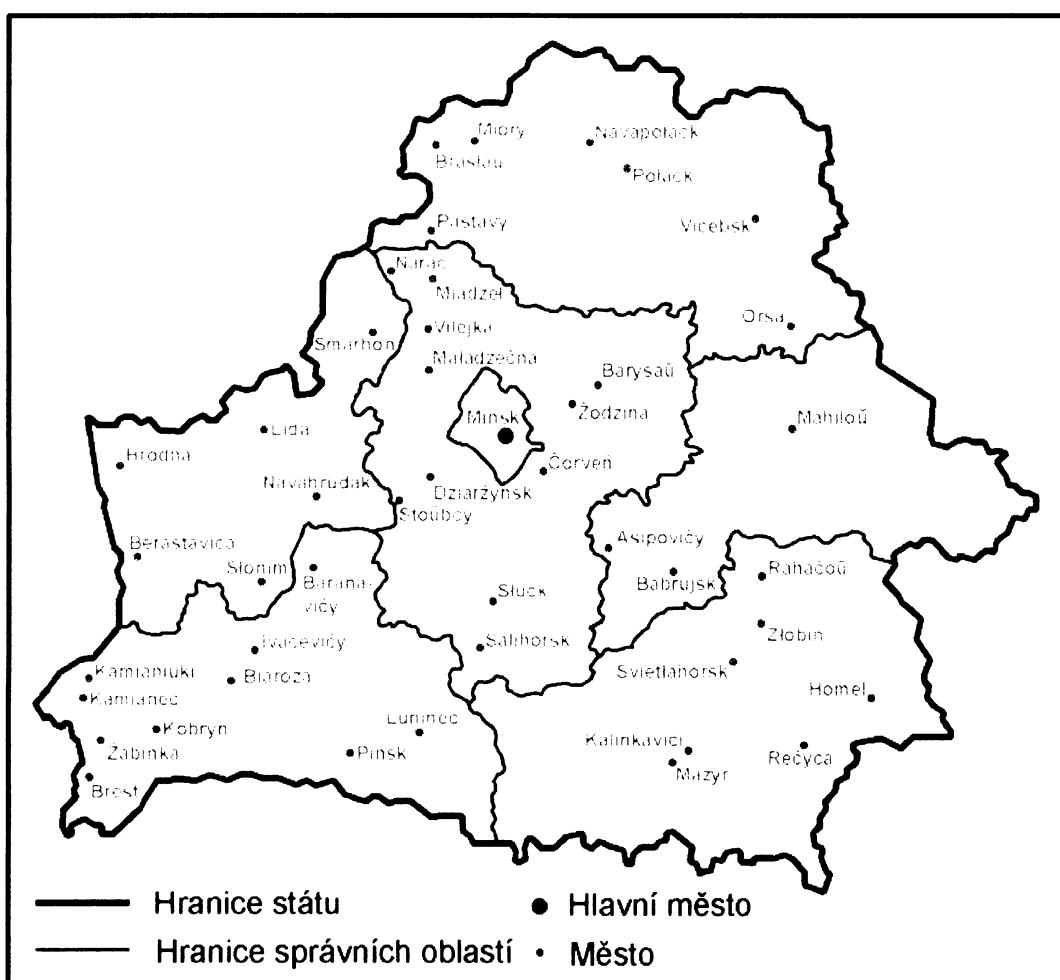
Při přepisu názvů do latinky v autoatlase jsem vycházela z tabulek 6 a 7, které schválila komise UNGEGN. K dispozici jsem měla mapové listy administrativních oblastí Běloruské republiky v běloruském jazyce. Některé názvy sídel obsahovaly znak [z], který tabulky 6 a 7 neobsahují. Při jeho přepisu jsem vycházela z kapitoly 6.1 - Zařazení do klasifikace jazyku, abeceda a výslovnost, a přepisovala ho jako znak [g].

8 Diskuse s mapovými díly

Jak bylo uvedeno v kapitole 7 při přepisu názvů do latinky v autoatlase jsem vycházela z tabulek 6 a 7, které schválila komise UNGEGN a z předpokladu, že tato komise patří pod OSN jež má 189 členských států, které by se měly řídit tímto systémem přepisu. Ale jelikož členské státy OSN mají pouze doporučené používat tento systém, a protože systém stále není dokončen a je neustále upravován můžeme se setkat s mapami, na kterých stejné místo má rozdílné názvy (viz mapy č. 3 až 12, kde města s rozdílnými přepisy jsou podtrženy červeně).

Při tomto srovnání ale musíme brát v potaz, že některé mapy neobsahují pouze přepsaná endonyma, ale i exonyma, a proto názvy některých objektů se mohou lišit od mapy číslo 4 a přesto jsou správné (*V mapách jsou označeny modře*), za předpokladu užití schválených exonym (viz tabulka č. 11). Například název města Mahiloū na mapě č. 4.

Mapa č. 3: Vybraná města přepsaná z běloruské cyrilice do latinky podle systému OSN

Podklady: www.world-gazetteer.com (20.3.2007)

Tabulka č. 11: Příklady exonym z území Běloruské republiky.

Exonymum-řeky	Exonymum-ostatní objekty fyzickogeografické sféry	Exonymum-města
Západní Dvina	Pinské bažiny	Vitebsk
Pripeť		Borisov
		Hrodno
		Homel
		Mogilev

Zdroj: Index Českých exonym, Geografické názvoslovné seznamy OSN – ČR

Na mapě 3 jsou vybraná města přepsané z běloruské cyrilice do latinky podle schváleného systému komise UNGEGN, kde podkladová data tvořily mapové listy administrativních oblastí Běloruské republiky v běloruském jazyce. Hlavním kritériem pro výběr měst byla jejich velikost a jejich význam.

Pokud srovnáme mapy stáhnuté z internetu (*mapy 4, 5 a 6*) a mapy z autoatlasů (*mapy 7, 8, 9, 10, 11 a 12*) z hlediska přepisu tak daleko více se liší přepis u map z internetu. U těchto map jsou sídla přepisována značně odlišně a na každé mapě úplně jinak. Liší se na nich jak přepis samohlásek tak i souhlásek.

Mapa č. 4: Porovnání vybraných měst s městy na mapě stažené z www.world-gazetteer.com

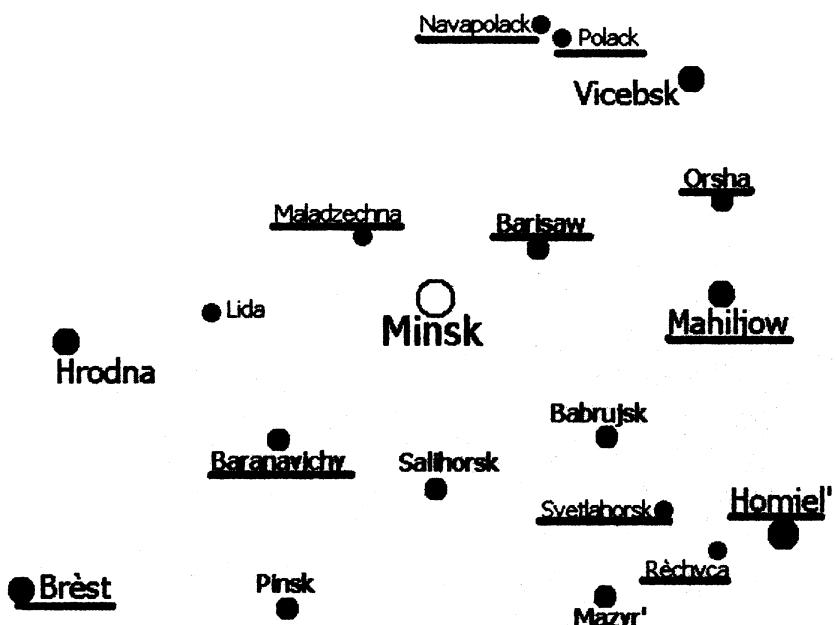

Zdroj: www.world-gazetteer.com (20.3.2007)

Přepis u autoatlasů je už méně odlišný. Sídla jsou přepisována velmi podobně. V přepisu souhlásek se skoro neliší. Výjimku tvoří jen přepis písmene [Дд], které se podle tabulky UNGEGN přepisuje dvojím způsobem, jako [Лl] nebo [Łł], kdy druhý způsob není u těchto map z autoatlasů brán v potaz. Na příklad u map 8 a 9. V přepisu samohlásek se liší jen v přepisu znaku [Іі], který by se měl přepisovat jako znak [Ii]. Tento rozdíl je patrný u všech map z autoatlasu mimo mapy 10. A v přepisu krátkého [Ўў], které by se mělo přepisovat jako [Ўú].

Poslední odlišnost, která je patrná jak u map z internetu tak i u map z autoatlasů, na příklad u města Homel, je přepisovaní apostrofů. Ty by se podle tabulky 7 neměly přepisovat.

Mapa č. 5: Porovnání vybraných měst s městy na mapě správních oblastí stažené z www.world-gazetteer.com

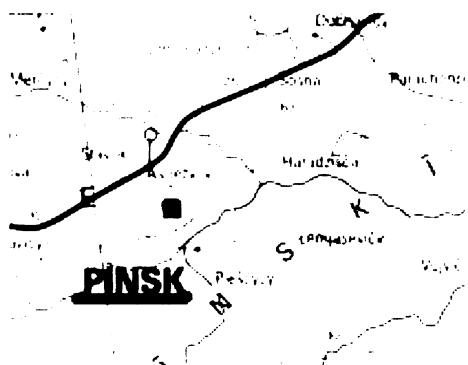
Zdroj: www.world-gazetteer.com (20.3.2007)

Mapa č. 6: Porovnání vybraných měst s městy na mapě stažené z www.theodora.com

Zdroj: www.theodora.com (20.3.2007)

Mapa č. 8: Porovnání vybraných měst s městy na mapě z autoatlasu Evropy (zvětšeno o 20 %)

Zdroj: Autoatlas Evropa 1:1000 000 (2004).

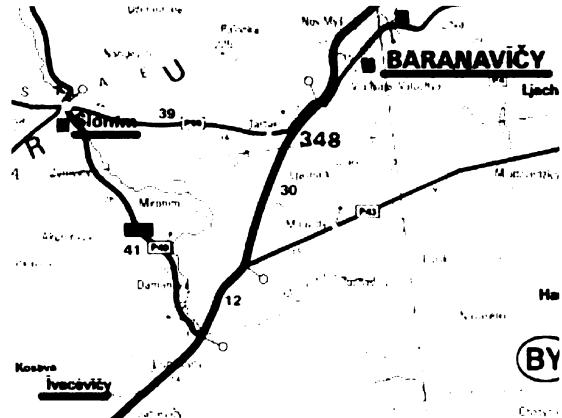
Kartografie Praha, a.s., s.88

Mapa č. 10: Porovnání vybraných měst s městy ze Školního atlasu dnešní Evropy a Česka (zmenšeno o 23 %)

Zdroj: Školní atlas dnešní Evropy a Česka (2003). Nakladatelství Terra, spol. s r. o., s. 13

Mapa č. 7: Porovnání vybraných měst s městy na mapě z autoatlasu Evropy (zmenšeno o 15 %)

Zdroj: Autoatlas Evropy, Kartografie Praha

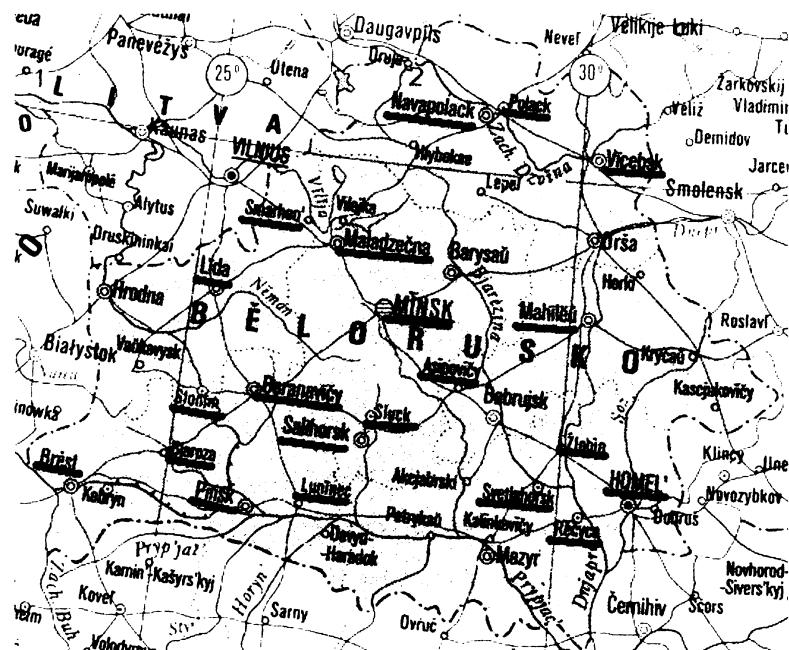
Mapa č. 9: Porovnání vybraných měst s městy na mapě z autoatlasu Evropy (zvětšeno o 36 %)

Zdroj: Autoatlas Evropy 1:1 500 000 (2006).

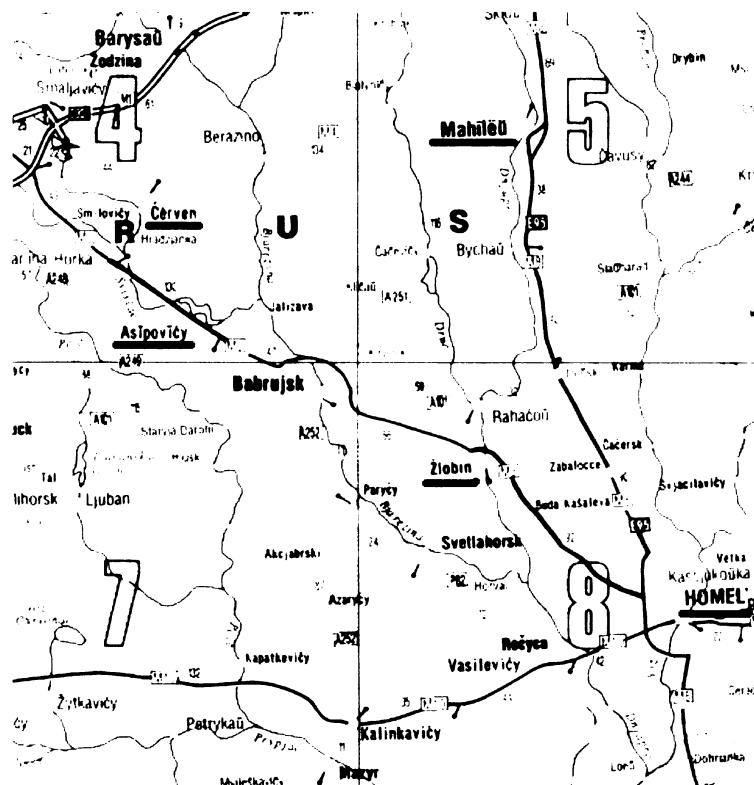
SHOCart, spol. s r.o., s.29

Mapa č. 11: Porovnání vybraných měst s městy z Kapesního atlasu světa (zmenšeno o 20 %)

Zdroj: Kapesní atlas světa (1998). Kartografie Praha, a.s., s.104

Mapa č. 12: Porovnání vybraných měst s městy z autoatlasu Evropy (zmenšeno o 15 %)

Zdroj: Autoatlas Evropa, Česko a Slovensko 1:2 500 000. Ravenstein, s.25

9 Autoatlas Běloruska 1:750 000

Součástí této bakalářské práce bylo i vytvořit návrh (maketu) autoatlasu Běloruské republiky v měřítku 1:750 000. Podkladová data jsem získala od vedoucího bakalářské práce Mgr. Pavla Šáry. Protože jsem měla vytvořit jen návrh autoatlasu, nezpracovávala jsem celou oblast Běloruské republiky, která by byla časově dosti náročná, ale jen část okolí hlavního města Minsk. Při tvorbě autoatlasu jsem se snažila, aby byl nejen kvalitní a esteticky přitažlivý, ale také aby jeho vytvoření a následné vyrobení bylo co nejméně finančně náročné.

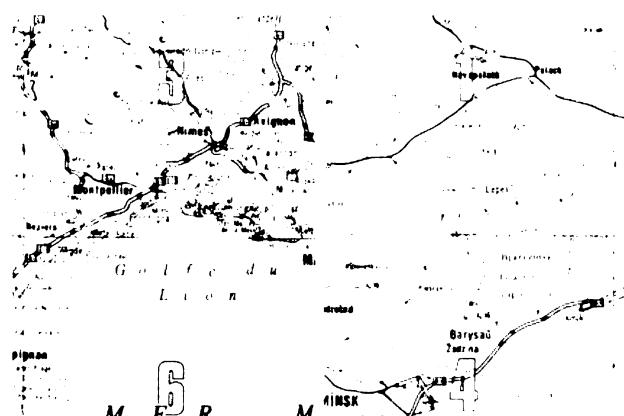
Jako první krok jsem si zvolila výsledný formát autoatlasu a to formát A4 (297 x 210mm).
Při volbě formátu jsem brala v potaz tyto aspekty:

- 1) Měřítko autoatlasu. Autoatlas je určen pro tranzit celým územím Běloruské republiky a tudíž nemusí být tak obsáhlý (tedy dražší), jako například u měřítka 1:200 000.
 - 2) Celková přehlednost autoatlasu
 - 3) Čím je menší formát tím i výsledný výtisk vyjde dráž.

Proto formát A4 považuji za nevhodnější.

V dalším kroce jsem vytvořila klad listů, stanovila konečný počet stránek autoatlasu a jeho obsah. Při tvorbě kladu listů jsem měla k dispozici mapu s obrysem Běloruské republiky i se sousedícími státy. Stanovila jsem si velikost území, které by se mělo zobrazit na jednu stránku. To má rozměry 270 x 190 mm, zbytek stránky A4 zaujímají přesahy. Dále jsem se řídila pravidlem, že v jedné řadě kladu listů musí být sudý počet stránek. Jinak by se mohlo stát, že v autoatlase na jednom dvojlistu bude poslední list z jedné řady a na druhé straně první list z dalšího řádku a mapy na sebe nebudou navazovat (*viz mapa č. 13*).

Mapa č. 13: Ukázka kladu listů

Zdroj: Autoatlas Evropa, Česko a Slovensko 1:2 500 000, Ravenstein

Takto jsem získala klad listů pro mapu Běloruské republiky, který má 14 stránek. Vlivem pravidla, že v řadě musí být sudý počet stránek, mě některé strany zobrazují jen velmi malé území Běloruské republiky. To by se dalo ve výsledném autoatlase vyřešit pomocí vložení doplňujících mapek a tabulek, například mapou správních oblastí nebo tabulkou vzdáleností.

Při stanovení konečného počtu stránek autoatlasu jsem vycházela z počtu stránek kolik se vejde na jeden tiskový arch, který používá běžná střední ofsetová tiskárna, což je osm stránek ve formátu A4. Při dvou tiskových arších bych měla k dispozici 16 stránek. Z toho 14 stránek mi už zabírá samotná mapa a jen dvě stránky by mi zbyly na zbylé údaje (legenda, tiráž, klad listů, rejstřík, doplňující informace o Běloruské republice). Proto jsem zvolila 24 stránek a obálku. Obálka bude vyrobena z tvrdšího papíru než je vnitřek autoatlasu a tak tvoří další tiskový arch. Při jejím zpracování jsem pracovala v programu Corel Draw a podkladové materiály jsem si stáhla z internetových stránek uvedených v seznamu literatury.

Při úpravě podkladů jsem si pro mapu vytvořila vlastní znakový klíč, pomocí kterého se vyjadřují jednotlivé prvky mapy, které dohromady tvoří obsah mapy. Ten se dělí na obsah topografický, kam patří polohopis, výškopis a zeměpisná síť. A na obsah tématický, kam patří matematické, fyzickogeografické, socioekonomické, doplňkové a pomocné prvky (*VOŽENÍLEK 2001*).

Protože autoatlas je soubor tématických map, tak topografický obsah tvoří jen podklad a nemusí být dopodrobna vyjádřen. Pro jeho znázornění jsem použila nevýrazné a světlé barvy a pro znázornění výškopisu jsem použila barevnou hypsometrii, pro polohopis říční síť a vodní plochy a kvůli přehlednosti jsem úplně vynechala zeměpisnou síť.

Z matematických prvků tématického obsahu jsem znázornila souřadnicovou – orientační síť, měřítko mapy a klad listů pro lepší orientaci v autoatlase. Dále jsem brala v potaz celkovou kompozici mapy, tedy rozmístění jednotlivých prvků mapy na mapových listech, tak, aby nedocházelo ke kolizím. Například, aby se navzájem neprekryvaly popisy sídel.

Prvky z fyzickogeografické sféry jako tématický obsah jsem neznázorňovala.

Z prvků socioekonomické sféry jsem vyjádřila prvky znázorňující hranice, letiště a sídla. Ta sídla, která mají více jak 100 000 obyvatel jsou vyjádřena jako polygon, ostatní jako bodový symbol. Dále jsem zobrazila komunikace, které tvoří nejdůležitější tématický prvek autoatlasu. Jsou rozděleny do kategorií podle jejich typu, barevně odlišeny, popsány a jsou na nich vyznačeny vzdálenosti. S komunikacemi souvisí i další prvek a to znak pro benzínové stanice.

Popis, který patří mezi doplňkové a pomocné prvky, jsem rozdělila do kategorií podle toho co označuje. Pro popis vodních ploch a řek jsem zvolila modrou barvu a kurzívnu. Sídla jsem popisovala černou barvou a podle rozdělení sídel jsem zvolila i velikost písma. U všech kategorií jsem si zvolila bez patkové písmo – Arial.

Součástí doplňkových a pomocných prvků je i legenda a tiráž. Legendu jsem se snažila udělat tak, aby byla úplná, nezávislá, uspořádaná, v souladu s označením na mapě a srozumitelná (*VOŽENÍLEK 2001*). A aby autoatlas nebyl určen jen úzkému okruhu uživatelů, kteří umějí česky, proto je napsána i v angličtině a němčině.

Tiráž jsem umístila na druhou stranu obálky. Měla by obsahovat veškeré informace o mapě. Jména autorů, redaktorů, rok, místo, pořadí vydání a datum, ke kterému se mapový obsah vztahuje. Zdroj mapových podkladů, vydavatelství, název firmy, která mapové dílo zpracovala, název tiskárny, popřípadě knihárny, souřadnicový systém, náklad a druh tisku.

Při tvorbě znakového klíče jsem se řídila následujícími pravidly:

- Znakový klíč by měl umožňovat podrobné a věrné znázornění všech charakteristických rysů území.
 - Měl by zabezpečovat dobrou přehlednost a čitelnost mapy.
 - Měl by splňovat požadavky a možnosti reprodukčního zpracování.
- (*VOŽENÍLEK 2001*).

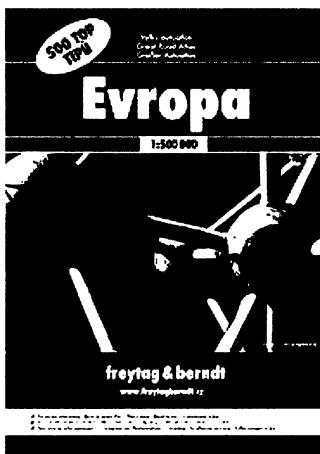
Existují dva faktory, které ovlivňují jeho tvorbu. Technické faktory, na kterých závisí možnosti reprodukčního zpracování. Limitujícím faktorem je nejmenší možná vytisknutelná šířka čáry. A faktory fyziologické, které jsou ovlivněny vlastnostmi lidského oka. Je určená minimální mezera mezi dvojitými čárami, mezi plnými plochami nebo jsou dané rozměry stran čtverce nebo obdélníku černé barvy, od kterých si zachovávají přesnost obrysů. Ale i přesto, že jsou tyto hodnoty dané, nelze nežádoucí efekty, jako je například splynutí dvou čar, vyloučit, protože každý jedinec má jiný barvocit a jinou schopnost vnímat (*VOŽENÍLEK 2001*).

10 Porovnaní výsledného atlasu s dostupnými mapovými díly na trhu

Jak už bylo řečeno v úvodu lze jen velmi obtížně sehnat kartografické dílo, které se týká Běloruské republiky. Nejdostupnější jsou autoatlasy Evropy. Zde má zákazník největší možnost výběru z měřítek, které se pohybují v rozmezí od 1:500 000 do 1:1 450 000 a možnost výběru vydavatele. I přesto je ve výběru značně omezen, protože ne všecky autoatlasy zobrazují celé území Běloruské republiky. A velmi často je Evropa rozčleněna do úseků podle měřítek, kde východní Evropa je zobrazena v menším měřítku než celý zbytek autoatlasu.

Autoatlas na obrázku 2 je, dle stránek vydavatele, největší a nejpodrobnější autoatlas Evropy. Zahrnuje území od Lisabonu po Moskvu a od severního Norska po středomořské ostrovy. Celá západní, střední, severní a jižní Evropa je zobrazena v podrobném měřítku 1:500 000; Ukrajina, Bělorusko, evropská část Ruska a Turecko pak v měřítku 1:1 500 000. Součástí atlasu je více než 60 plánů významných evropských měst, podrobné rejstříky podle jednotlivých států, řada tematických map a také přehled pěti set nejvýznamnějších evropských pamětihodností. Textové informace jsou v deseti jazycích včetně češtiny (www.freytagberndt.cz, staženo 25.4.2007).

Obrázek č. 2: Příklad autoatlasu Evropy

Zdroj: www.freytagberndt.cz, staženo
25.4.2007, vydal Freytag&Berndt

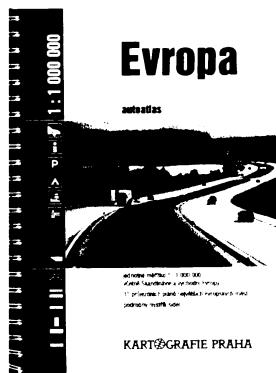
Obrázek č. 3: Příklad autoatlasu Evropy

Zdroj: www.freytagberndt.cz, staženo
25.4.2007, vydal Freytag&Berndt

Autoatlas na obrázku 3 zahrnuje území celého kontinentu včetně středomořských ostrovů. V přehledných mapách v měřítku 1:1 500 000 jsou vyznačené rovněž kilometrové vzdálenosti. Součástí autoatlasu jsou plány center hlavních měst evropských států v měřítku 1:10 000. Nechybí bohatý rejstřík členěný dle jednotlivých zemí (www.kartografie.cz, staženo 25.4.2007).

Obrázek č. 4: Příklad autoatlasu Evropy

Zdroj: www.kartografie.cz, staženo 25.4.2007, vydala Kartografie Praha

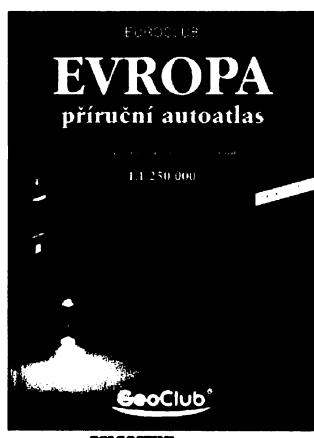
Na obrázku 4 je autoatlas Evropy v měřítku 1:1 000 000. Na 182 mapových listech je znázorněna dálniční a silniční síť celé Evropy, včetně Skandinávie a Irska. Dále součástí autoatlasy jsou plány 31 největších evropských měst, soupis mezinárodních poznávacích značek či mapka eurozóny.

Obrázek č. 5: Příklad autoatlasu Evropy

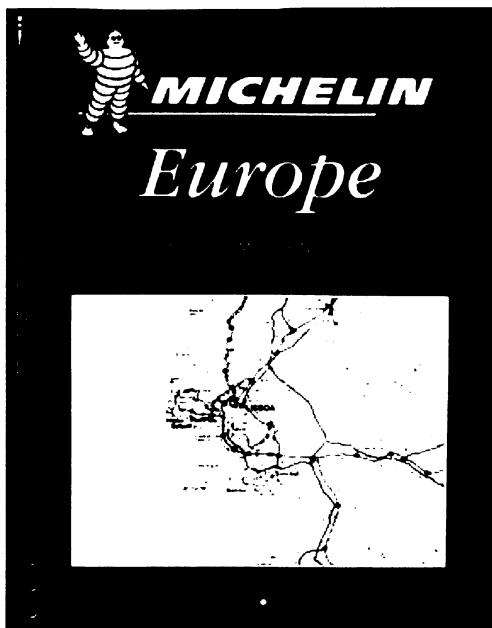
Zdroj: www.kralovstvimap.cz, staženo 25.4.2007, vydal Marco polo

Obrázek č. 6: Příklad autoatlasu Evropy

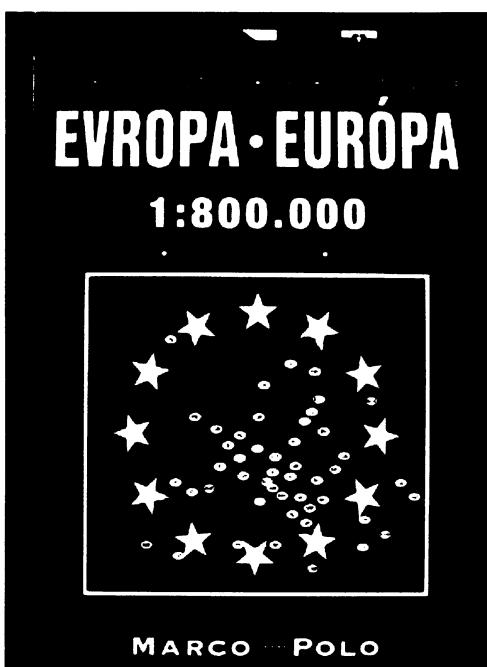
Zdroj: www.kralovstvimap.cz, staženo 25.4.2007, vydal Dagostiny

Obrázek č. 7: Příklad autoatlasu Evropy
(různá měřítka)

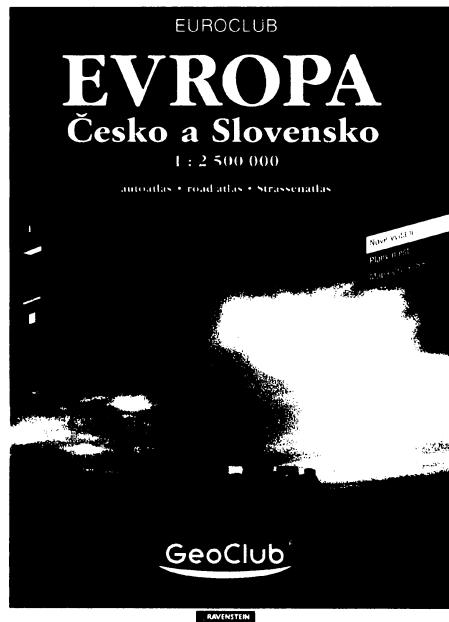
Zdroj: www.kralovstvimap.cz, staženo
25.4.2007, vydal Michelin

Obrázek č. 9: Příklad autoatlasu Evropy

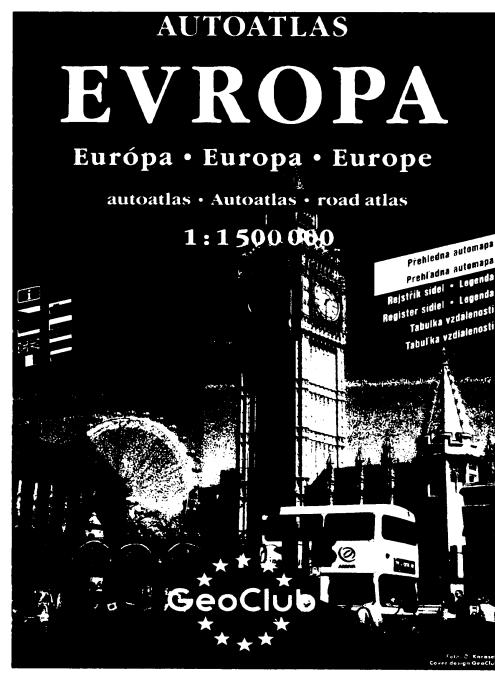
Zdroj: www.kralovstvimap.cz, staženo
25.4.2007, vydal Marco Polo

Obrázek č. 8: Příklad autoatlasu Evropy

Zdroj: www.kralovstvimap.cz, staženo
25.4.2007, vydal Ravenstein

Obrázek č. 10: Příklad autoatlasu Evropy

Zdroj: Autoatlas Evropa 1:1 500 000 (2006).
SHOCART, spol. s r.o.

Autoatlasy na obrazcích 5 až 10 jsou autoatlasy malých měřítek, neznázorňují celé území Běloruské republiky. Proto za účelem cesty do nebo přes Běloruskou republiku málo vhodné.

Další publikace, které jsou k dostání, jsou automapy. Lze je sehnat, ale už obtížněji než autoatlasy, a to pro celé území Evropy nebo Východní Evropy a v některých specializovaných prodejnách lze koupit dokonce automapy Běloruské republiky.

Obrázek č. 11: Příklad automapy Evropy

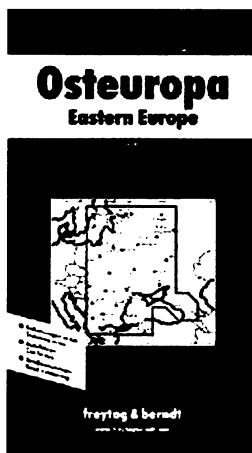
Zdroj: www.freytagberndt.cz, staženo
25.4.2007, vydal Freytag&Berndt

Obrázek č. 13: Příklad automapy Evropy

Zdroj: www.shocart.cz, staženo 25.4.2007,
vydal SHOCart

Obrázek č. 12: Příklad automapy Východní
Evropy

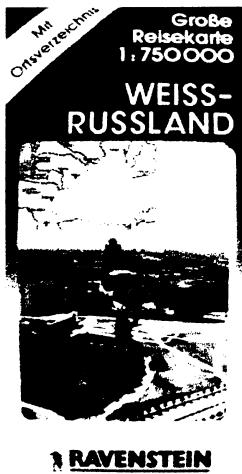
Zdroj: www.freytagberndt.cz, staženo
25.4.2007, vydal Freytag&Berndt

Obrázek č. 14: Příklad automapy Běloruské
republiky 1:600 000

Zdroj: www.kralovstvimap.cz, staženo
25.4.2007, distributor ITM

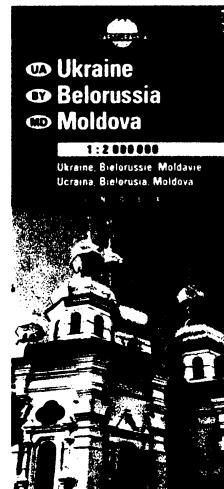
Obrázek č. 15: Příklad automapy Běloruské republiky

Zdroj: www.kralovstvimap.cz, staženo

25.4.2007, vydal Ravenstein

Obrázek č. 16: Příklad automapy Běloruské republiky, Ukrajiny a Moldávie

Zdroj: www.kralovstvimap.cz, staženo

25.4.2007, vydala Kartographia

Pokud srovnáme automapy Běloruské republiky na obrázcích 14 a 15 s autoatlasem, který je součástí této práce, tak i přesto, že mají podobné měřítko, se liší v množství náplně mapy. Náplň je menší v automapách a ty tak ve výsledku jsou méně podrobnější než autoatlas. Při výběru mapového díla hodně záleží na nárocích zákazníka a na účelu jeho cesty. Autoatlasy na rozdíl od automap, kromě samotných mapových děl, ještě navíc obsahují informace o daném území, různé doplňující mapy a jmenné rejstříky. Proto si myslím, že v dnešní době se stále více upřednostňují autoatlasy než automapy a s rostoucím zájmem o státy Východní Evropy, je jen otázkou času, kdy se na českém trhu začnou objevovat i autoatlasy těchto států.

11 Závěr

Zpracování této práce by se dalo rozdělit na dvě části. V jedné části jsem se zabývala přepisem běloruské cyrilice do latinky. Zde největším problémem bylo sehnání podkladových materiálů z důvěryhodných zdrojů. Jen velmi málo publikací se více do hloubky zabývá přepisem geografických jmen a pokud ano tak jsou zastaralé a nebo se zabývají přepisem „obecné“ azbuky a neberou v potaz její jednotlivé odlišnosti, které jsou například patrné v běloruské cyrilici. Podkladové materiály, které pro mě byly výchozí, jsem získala dohledáním odkazů z výroční zprávy komise UNGEGN z roku 2000.

V druhé části práce jsem se zabývala tvorbou samotné makety autoatlasu. Zde už jsem neměla problém se sehnáním podkladových materiálů. Těch ve srovnání s první částí bylo daleko více. Ale daleko náročnější bylo poskládání jednotlivých částí autoatlasu dohromady, přepsání názvů z cyrilice do latinky a ohlídání toho, aby vše bylo „na svém místě“.

Autoatlas může na někoho působit neúplně, to je ale dáno tím, že je zaměřen na přepis běloruské cyrilice a je pouze ve formě makety. Proto stránky, mimo dvojlist s mapovou ukázkou (strana 10 a 11 v autoatlase), nejsou tolik podrobné a obsahují jen základní silniční a říční síť.

Výsledkem obou částí této práce je maketa autoatlasu Běloruské republiky v měřítku 1:750 000 s přepisem běloruské cyrilice do latinky podle pravidel komise UNGEGN, která patří pod organizaci OSN.

12 Seznam použité literatury a pramenů

12.1 Internetové zdroje

- Internetové stránky Belarus-Vaše brána do Běloruska. Dostupné na:
 [<http://www.belarus.cz/belorustina/abeceda> \[15.1.2007\]](http://www.belarus.cz/belorustina/abeceda)
- Data o populaci řazená podle zemí. Dostupné na:
 [<http://www.world-gazetteer.com/home.htm> \[20.3.2007\]](http://www.world-gazetteer.com/home.htm)
- Internetová encyklopédie. Dostupná na:
 [<http://www.wikipedie.cz> \[15.1.2007\]](http://www.wikipedie.cz)
- Internetové stránky ministerstva informatiky České republiky. Dostupné na:
 [<http://www.micr.cz/files/3153/mi-V2006c1-20060217-cast3str18-26.pdf> \[15.1.2007\]](http://www.micr.cz/files/3153/mi-V2006c1-20060217-cast3str18-26.pdf)
- Internetové stránky Ministerstva statistiky Běloruské republiky. Dostupné na:
 [<http://www.belstat.gov.by/homep/en/main.html> \[20.3.2007\]](http://www.belstat.gov.by/homep/en/main.html)
- Internetové stránky Ministerstva zahraničních věcí Běloruské republiky. Dostupné na:
 [<http://www.mfa.gov.by/eng/index.php?id=1&d=belarus> \[20.3.2007\]](http://www.mfa.gov.by/eng/index.php?id=1&d=belarus)
- Informace o zemi. Dostupné na:
 [<http://atlas.zajezdy.cz/belorusko> \[15.1.2007\]](http://atlas.zajezdy.cz/belorusko)
- Internetové stránky Ministerstva zahraničních věcí České republiky. Dostupné na:
 [<http://www.mzv.cz/www/mzv/stat.asp?StaID={3237FCEB-1F86-4AFA-83F2-A869DB2490F0}> \[20.3.2007\]](http://www.mzv.cz/www/mzv/stat.asp?StaID={3237FCEB-1F86-4AFA-83F2-A869DB2490F0})
- Informace o zemi. Dostupné na:
 [<http://www.zemepis.com/Belorusko.php> \[15.1.2007\]](http://www.zemepis.com/Belorusko.php)
- Informace o zemi. Dostupné na:
 [<http://www.celysvet.cz/belorusko.php> \[15.1.2007\]](http://www.celysvet.cz/belorusko.php)
- Informace o Běloruském jazyce. Dostupné na:
 [<http://www.ethnologue.com/14/show_language.asp?code=RUW> \[15.1.2007\]](http://www.ethnologue.com/14/show_language.asp?code=RUW)
- Informace o Běloruském jazyce. Dostupné na:
 [<http://www.ivextrans.eu/czlang/belarusian.php> \[15.1.2007\]](http://www.ivextrans.eu/czlang/belarusian.php)
- Transliterace běloruského jazyka. Dostupné na:
 [<http://www.lib.cas.cz/www/space.40/CYRILLIC/BEL.HTM> \[15.1.2007\]](http://www.lib.cas.cz/www/space.40/CYRILLIC/BEL.HTM)
- Informace o historii Běloruské republiky. Dostupné na:
 [<http://www.volny.cz/buchtik/Jmenovci/Map/jmen_pin.htm> \[15.1.2007\]](http://www.volny.cz/buchtik/Jmenovci/Map/jmen_pin.htm)
- Report on the current status of UN romanization systém for geographical names. Dostupné na:
 [<http://www.eki.ee/wgrs/rom2_be.pdf> \[10.2.2007\]](http://www.eki.ee/wgrs/rom2_be.pdf)

- Český normalizační institut. Dostupné na:
<http://eshop.cni.cz/iPopWeb/ikapr/produktSearchAction.do> [15.1.2007]
- Internetové stránky OSN. Dostupné na:
http://unstats.un.org/unsd/geoinfo/about_us.htm [10.2.2007]
- Internetové mapové podklady. Dostupné na:
<http://www.belorusko.cz/image/data/mapa.gif> [20.3.2007]
- Internetové mapové podklady. Dostupné na:
<http://www.theodora.com/maps> [20.3.2007]
- Kartografické firmy. Dostupné na:
<http://www.freytagberndt.cz> [25.4.2007]
- Kartografické firmy. Dostupné na:
<http://www.kartografie.cz> [20.3.2007]
- Kartografické firmy. Dostupné na:
<http://www.shocart.cz> [20.3.2007]
- Kartografické firmy. Dostupné na:
<http://www.kralovstvimap.cz> [20.3.2007]
- Stránky věnující se programu OCAD. Dostupné na:
<http://www.OCAD.com> [17.4.2007]
- Stránky o Běloruské republice. Dostupné na:
http://svobodne-belorusko.wz.cz/belorusko_realie.htm [20.3.2007]
- Stránky překladatelské firmy Invextrans. Dostupné na:
<http://www.ivextrans.eu/czlang/ukrainian.php> [20.3.2007]

12.2 Literatura

- BATEMAN, G., EGANOVÁ, V. (1999): Encyklopédie zeměpis světa. Columbus, spol. s r.o., Praha, 512 s.
- Školní atlas dnešního světa (2001): Nakladatelství Terra, spol. s r. o., 183 s.
- Školní atlas dnešní Evropy a Česka (2003): Nakladatelství Terra, spol. s r. o., 39 s.
- Všechno o Zemi. Místopisný průvodce světem (1998): Reader's Digest Výběr, spol. s r. o., 768 s.
- Velký atlas světa (2000): Kartografie Praha, a.s., Praha, 288 s.
- ČAPEK, R. (1992): Geografická kartografie. Státní pedagogické nakladatelství, Praha, 373 s.
- SIEVERS, J. (2000): Second International Symposium on Geographical Names GeoNames 2000. United Nations, Frnafurkt am Main, 181 s.

- VOŽENÍLEK, V. (2001): Aplikovaná kartografie I. Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc, 187 s.
- ŠMILAUER, V. (1963): Úvod do toponomastiky. Státní pedagogické nakladatelství, Praha, 219 s.
- BOHÁČ, P. (2006): Index českých exonym. Geografické názvoslovné seznamy OSN – ČR. Český úřad zeměměřický a katastrální. Praha, 125s.
- Kapesní atlas světa (1998): Kartografie Praha, a.s., Praha, 286 s.
- Autoatlas Evropa 1:1000 000 (2004): Kartografie Praha, a.s., Praha, 81 s.
- Autoatlas Evropa, Česko a Slovensko 1:2 500 000: Ravenstein, Berlin, 110 s.
- Autoatlas Evropa 1:1 500 000 (2006): SHOCart, spol. s r.o., Praha, 96 s.
- Mapové listy administrativních oblastí Běloruské republiky, které byly zaslány Nikolajem Verzunem z Belkartografie v Minsku.

13 Seznam obrázků, map a tabulek

- Obrázek č. 1: Pomník písmene U (Ў) ve městě Połack (Str.21)
- Obrázek č. 2: Příklad autoatlasu Evropy (Str.40)
- Obrázek č. 3: Příklad autoatlasu Evropy (Str.40)
- Obrázek č. 4: Příklad autoatlasu Evropy (Str.41)
- Obrázek č. 5: Příklad autoatlasu Evropy (Str.41)
- Obrázek č. 6: Příklad autoatlasu Evropy (Str.41)
- Obrázek č. 7: Příklad autoatlasu Evropy (Str.42)
- Obrázek č. 8: Příklad autoatlasu Evropy (Str.42)
- Obrázek č. 9: Příklad autoatlasu Evropy (Str.42)
- Obrázek č. 10: Příklad autoatlasu Evropy (Str.42)
- Obrázek č. 11: Příklad automapy Evropy (Str.43)
- Obrázek č. 12: Příklad automapy Východní Evropy (Str.43)
- Obrázek č. 13: Příklad automapy Evropy (Str.43)
- Obrázek č. 14: Příklad automapy Běloruské republiky, 1: 600 000 (Str.43)
- Obrázek č. 15: Příklad automapy Běloruské republiky (Str.44)
- Obrázek č. 16: Příklad automapy Běloruské republiky, Ukrajiny a Moldávie (Str.44)

- Mapa č. 1: Velkoknížectví litevské roku 1400 (Str.11)
- Mapa č. 2: Administrativní členění běloruské republiky (Str.13)

- Mapa č. 3: Vybraná města přepsaná z běloruské cyrilice do latinky podle systému OSN (Str.32)
- Mapa č. 4: Porovnání vybraných měst s městy na mapě stažené z www.world-gazetteer.com (Str.33)
- Mapa č. 5: Porovnání vybraných měst s městy na mapě správních oblastí stažené z www.world-gazetteer.com (Str.34)
- Mapa č. 6: Porovnání vybraných měst s městy na mapě stažené z www.theodora.com (Str.35)
- Mapa č. 7: Porovnání vybraných měst s městy na mapě z autoatlasu Evropy (zmenšeno o 15 %) (Str.35)
- Mapa č. 8: Porovnání vybraných měst s městy na mapě z autoatlasu Evropy (zvětšeno o 20 %) (Str.35)
- Mapa č. 9: Porovnání vybraných měst s městy na mapě z autoatlasu Evropy (zvětšeno o 36 %) (Str.35)
- Mapa č. 10: Porovnání vybraných měst s městy ze Školního atlasu dnešní Evropy a Česka (zmenšeno o 23 %) (Str.35)
- Mapa č. 11: Porovnání vybraných měst s městy z Kapesního atlasu světa (zmenšeno o 20 %) (Str.36)
- Mapa č. 12: Porovnání vybraných měst s městy z autoatlasu Evropy (zmenšeno o 15 %)(Str.36)
- Mapa č. 13: Ukázka kladu listů (Str.37)

- Tabulka č. 1: Počet obyvatel a rozloha administrativních jednotek Běloruské republiky (Str.13)
- Tabulka č. 2: Největší města Běloruské republiky (Str.14)
- Tabulka č. 3: Rodina indoevropských jazyků (Str.20)
- Tabulka č. 4: Dělení geografických jmen (Str.23)
- Tabulka č. 5: Rozdělení států do jazykových oblastí podle UNGEGN k roku 2007 (Str.25)
- Tabulka č. 6: Přepis běloruské cyrilice podle OSN-UNGEGN (Str.27)
- Tabulka č. 7: Upřesnění přepisu samohlásek běloruské cyrilice podle OSN-UNGEGN (Str.28)
- Tabulka č. 8: Přepis běloruské cyrilice podle Wikipedie (Str.29)
- Tabulka č. 9: Přepis běloruské cyrilice podle internetových stránek www.belarus.cz (Str.30)
- Tabulka č. 10: Přepis některých znaků běloruské cyrilice podle systému BGN/PCGN 1979 (Str.31)
- Tabulka č. 11: Příklady exonym z území Běloruské republiky (Str.33)

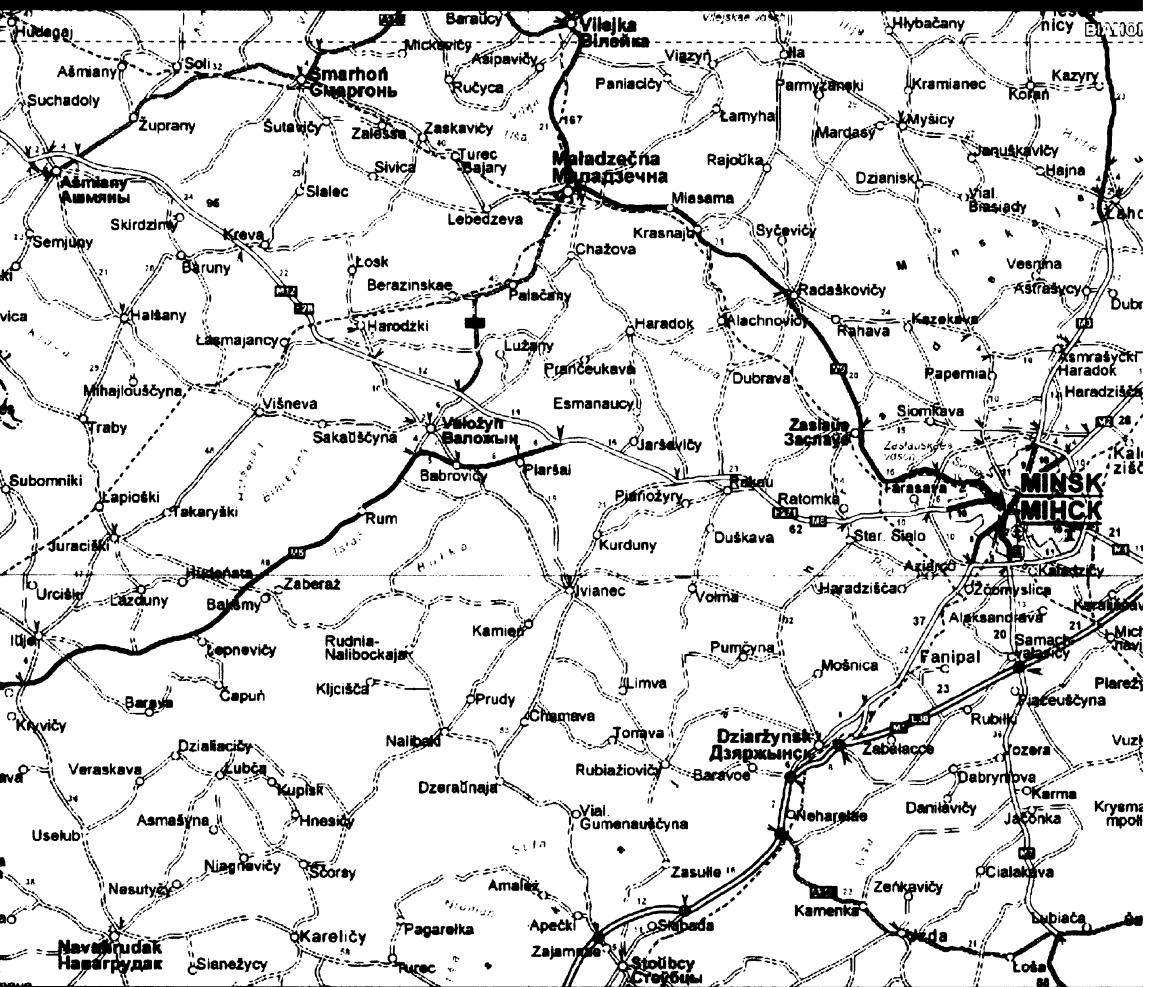
14 Seznam příloh

- Autoatlas Běloruské republiky 1:750 000

AUTOATLAS BELORUSKE REPUBLIKY

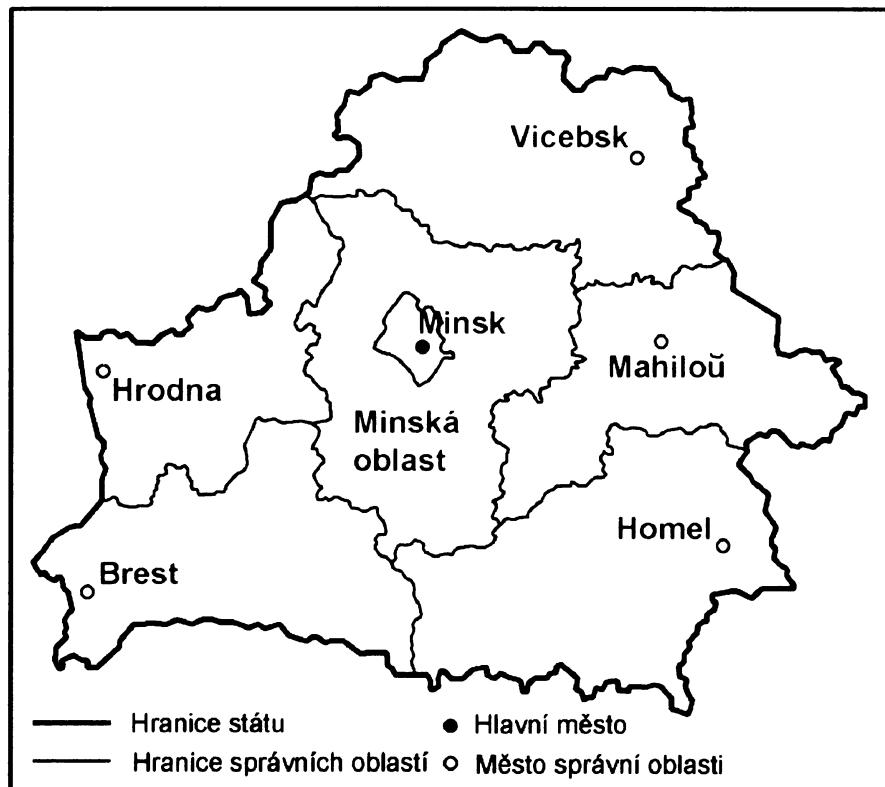
1:750 000

Autoatlas

Běloruské republiky

1:750 000

Terezie LERNEROVÁ

Praha 2007

Zdroje dat:

Obálka: www.belarus.by (20.3.2007), www.mfa.gov.by (20.3.2007)

Vnitřek obálky: www.wikipedia.org (20.3.2007), Autoatlas Evropy 1:2 500 000, Ravenstein

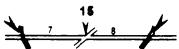
Informace: www.belarus.by (20.3.2007), www.wikipedia.org (20.3.2007)

Průjezdní mapa Minsku: Autoatlas Evropy 1:2 000 000, Marco Polo, Plány měst 1:20 000

Podkladová data:

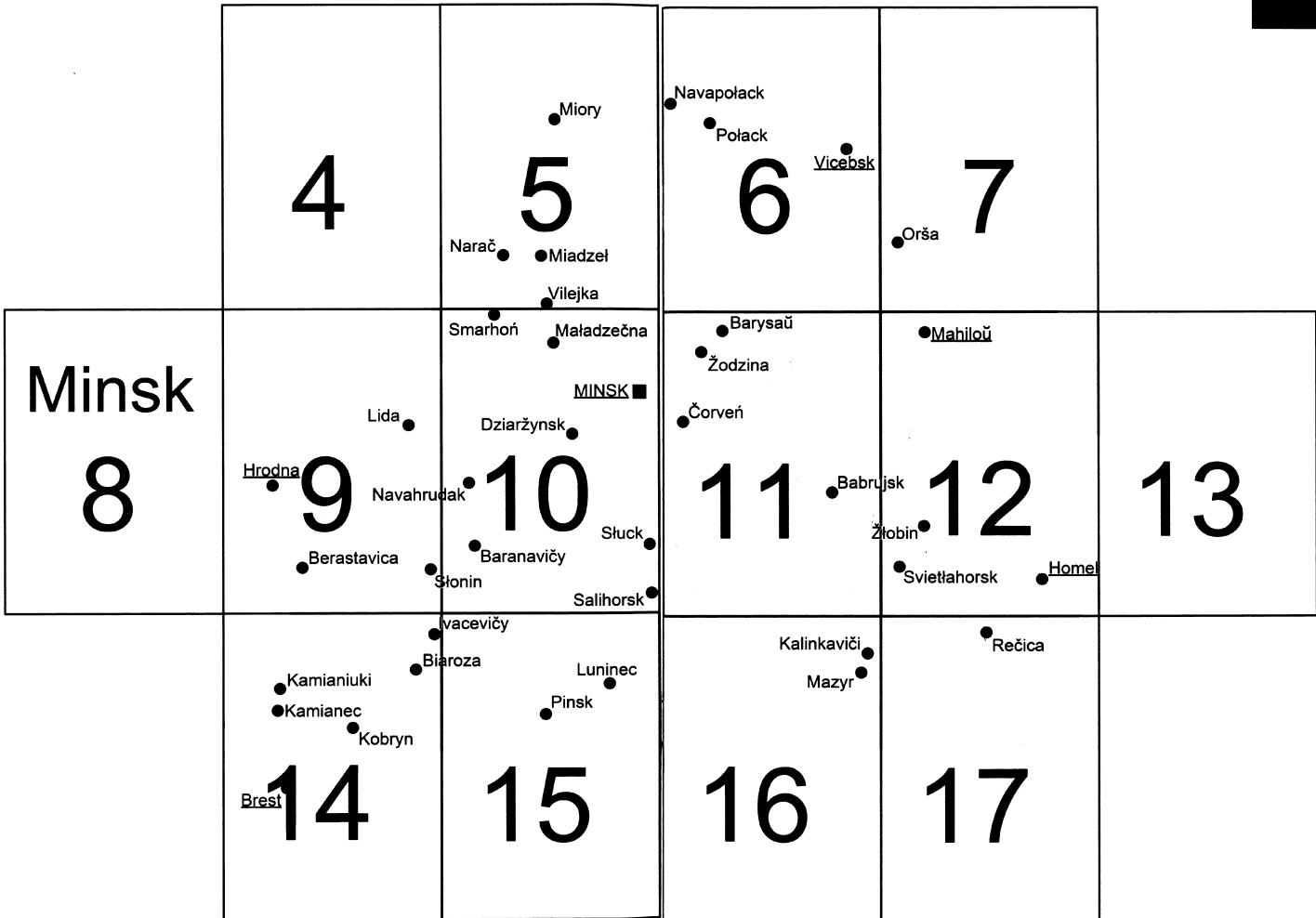
Administrativní oblasti Běloruské republiky: www.world-gazetteer.com (20.3.2007)

Od vedoucího bakalářské práce Mgr. Pavla Šáry

	CZ	GB	D
=====	Dálnice	Motorway	Autobahn
=====	Rychlostní silnice	Dual carriageway	Schnellstraße
=====	Silnice dálkové dopravy	Major road	Fernverkehrsstraße
=====	Důležité hlavní silnice	Important connecting road	Wichtige Hauptstraße
=====	Důležité vedlejší silnice	Important secondary road	Wichtige Nebenstraße
=====	Ostatní silnice a cesty	Secondary and minor road	Sonstige Straße und Fahrwege
-----	Železnice	Railway	Eisenbahn
-----	Silnice dálkové dopravy ve výstavbě	Major road under construction	Fernverkehrsstraße in Bau
=====	Dálnice a rychlostní silnice ve výstavbě	Motorway and dual carriageway under construction	Autobahn und Schnellstraße in Bau
	Vzdálenosti na cestách (km)	Distance along the road-system (km)	Entferungen auf dem Straßennetz (in km)
 E30	Evropské číslování silnic	European road numbering	Europastraßenummer
 A32 	Číslo národní silnice	National highway number	Nationalstraßenummer
	Čerpací stanice	Filling-station	Tankstelle
	Letiště	Airport	Flughafen
	Dálniční exit	Motorway exit	Autobahn exit
	Státní hranice, hraniční přechod, hraniční přechod pro turisty	National boundary, border-crossing, border-crossing for tourist	Staatsgrenze, Straßengrenzübergang, Grenzübergang für Turisten
	Bažina, močál	Moor	Moor
	Vodní plocha	Lake	Wasserfläche
	Řeka, říčka, potok	River, small river, brook	Fluß, bach, Kleine Fluß
	Vodní kanál	Water channel	Wasserkanal
	Města nad 100 000 obyvatel	Cities above 100 000 people	Stadt über 100 000 Bewohner
	Města pod 100 000 obyvatel	Cities under 100 000 people	Stadt unter 100 000 Bewohner
<u>MINSK</u>	Hlavní město	Capital	Hauptstadt
	Církevní objekt	Church object	Kirche objekt

1:750 000

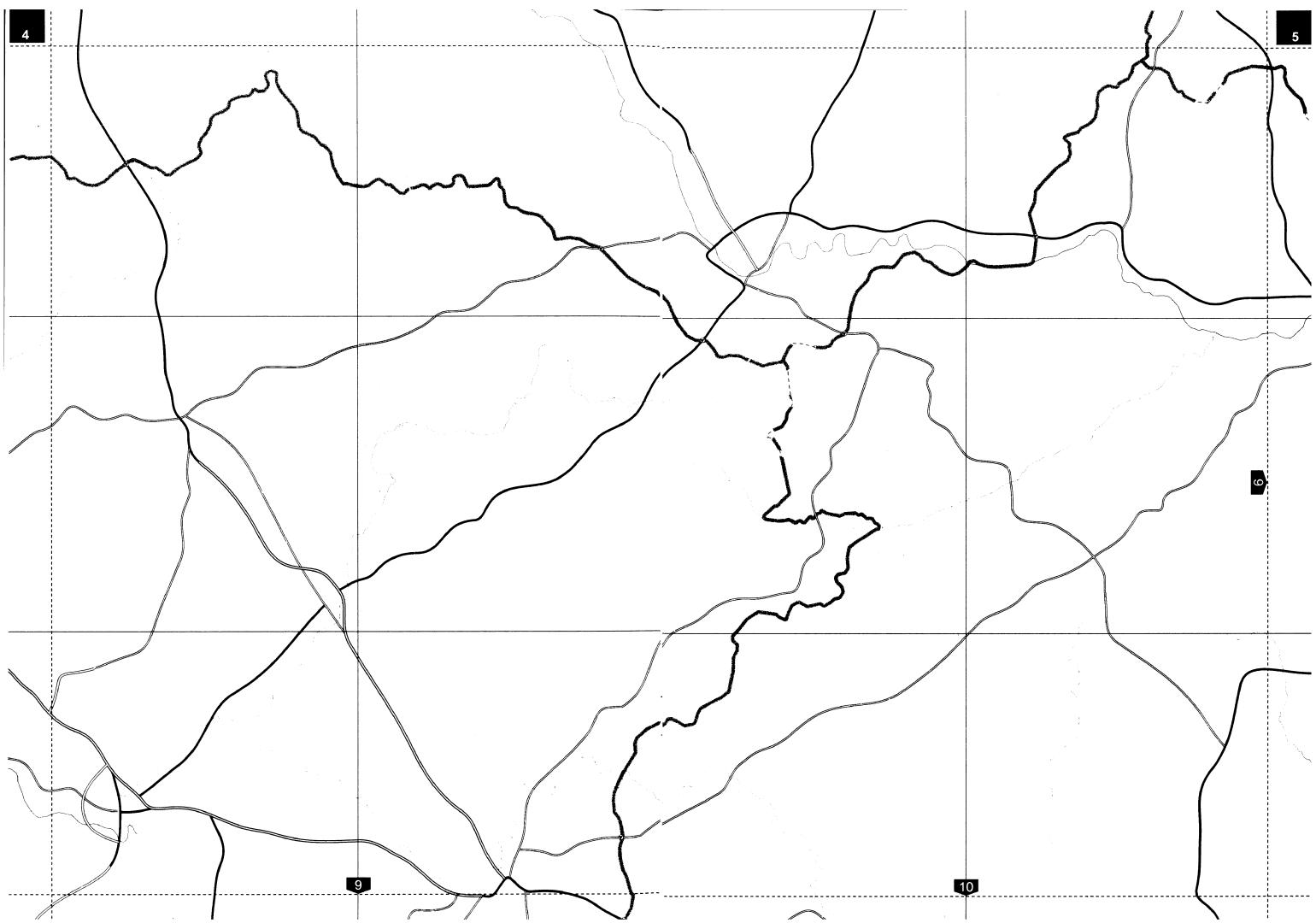
4

5

9

10

6

6

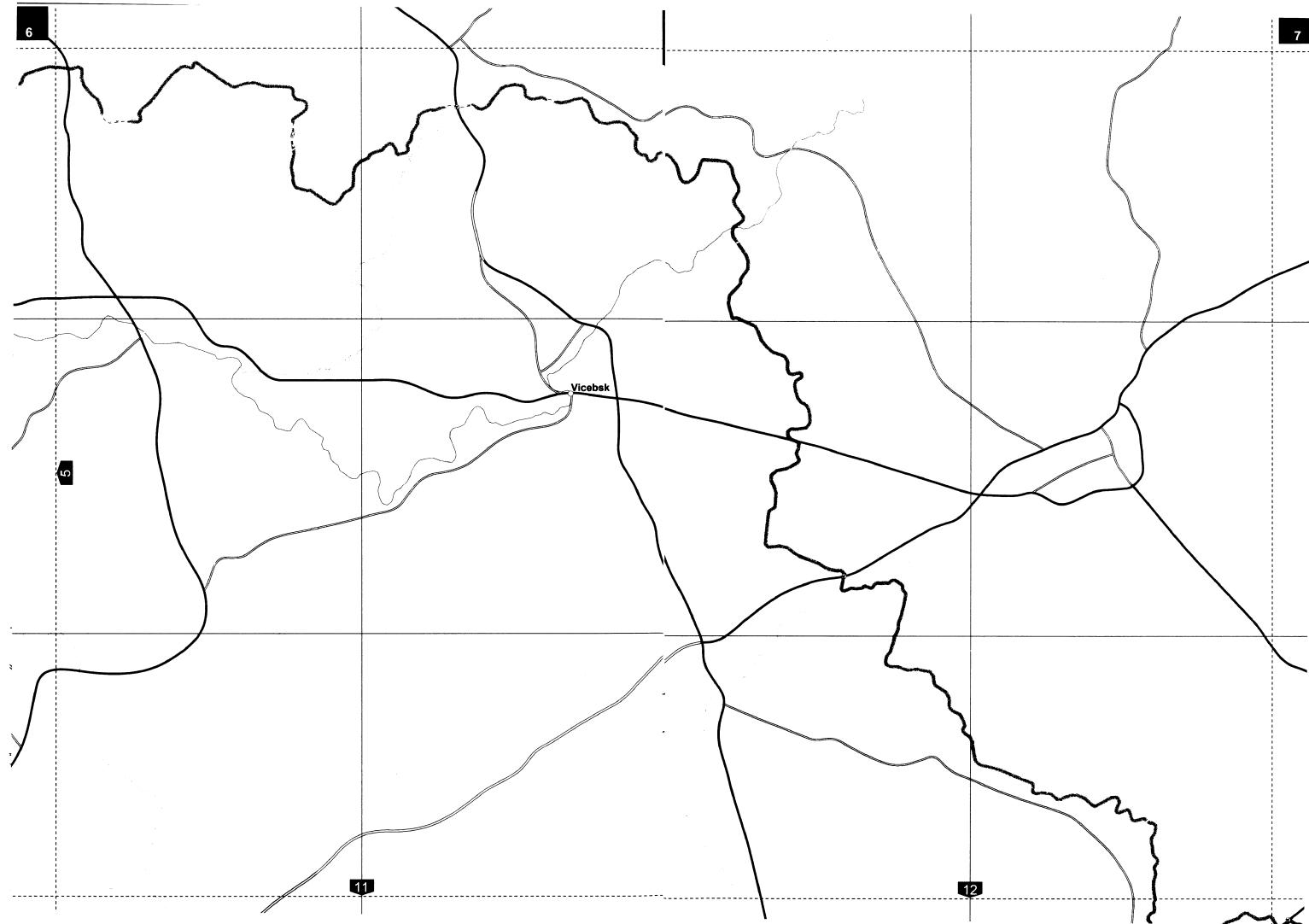
7

Vicebsk

6

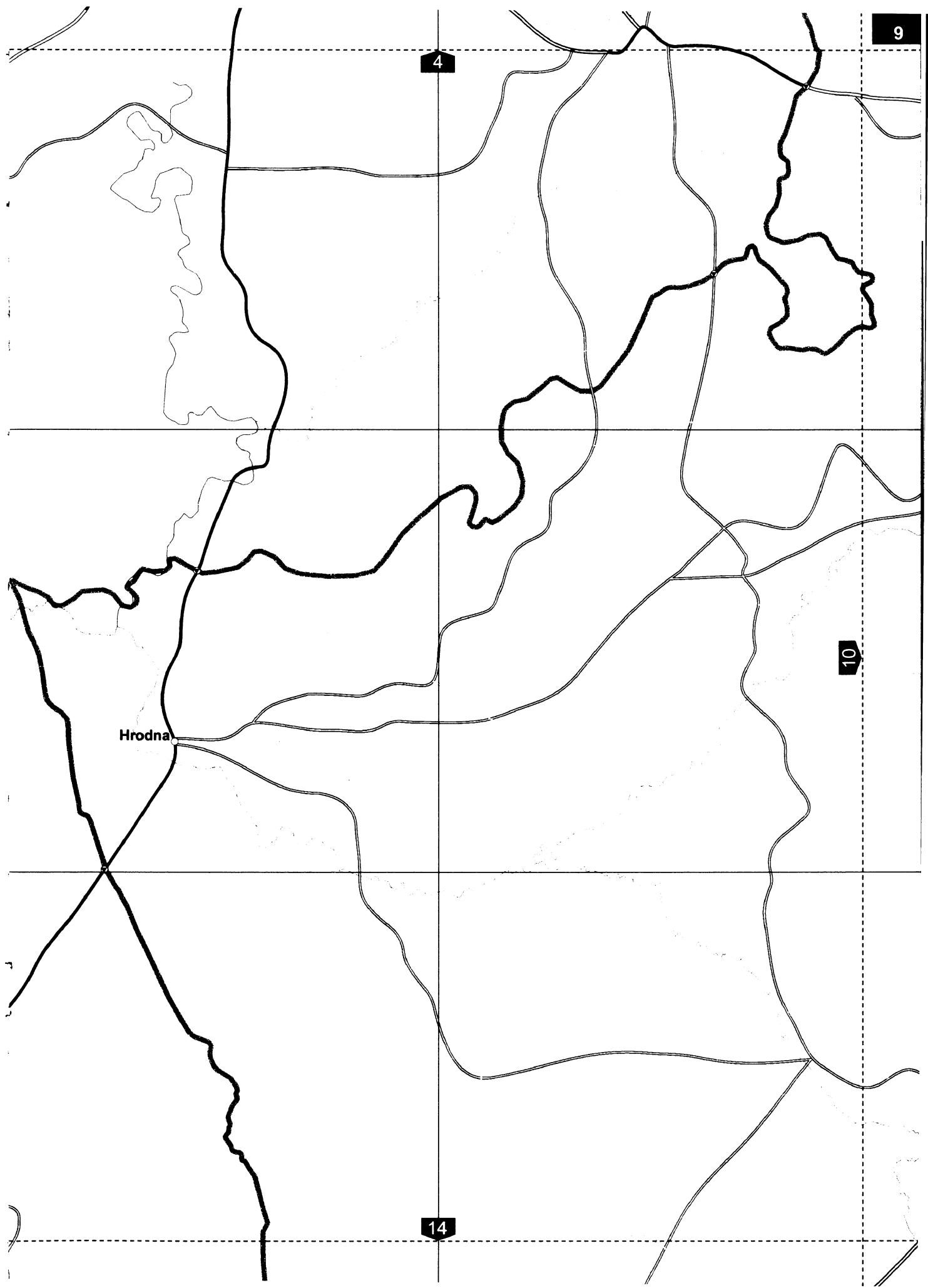
11

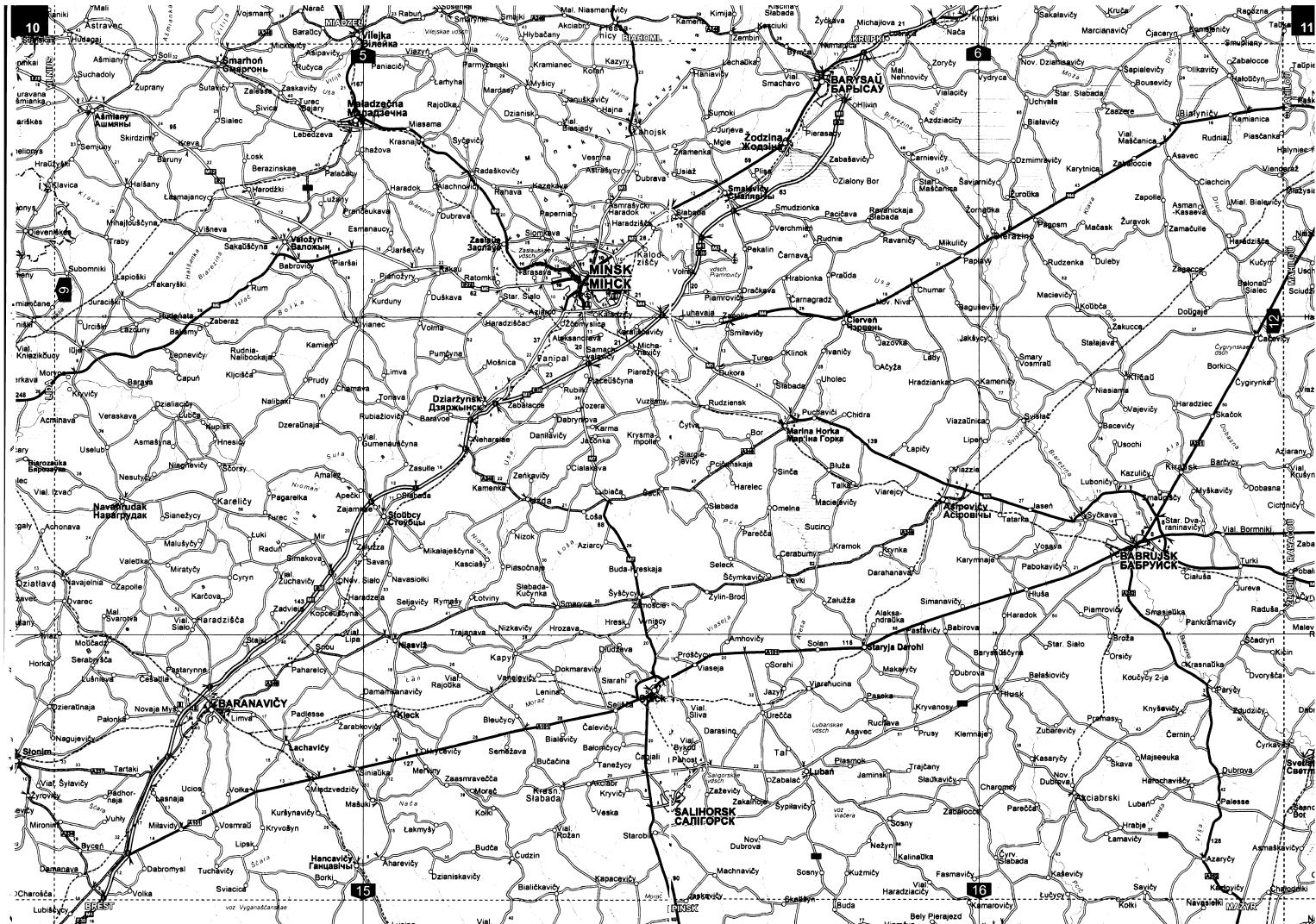
12

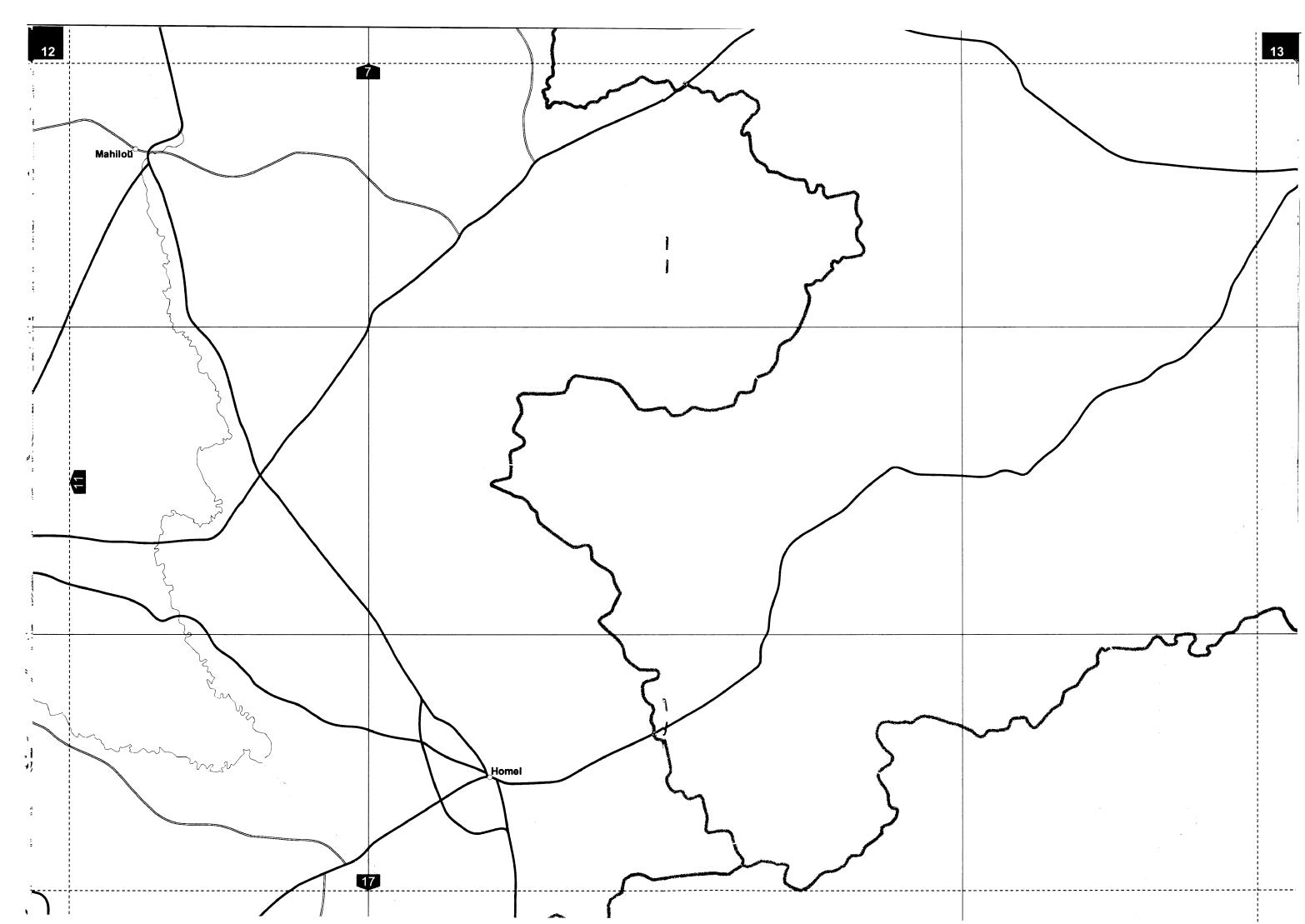

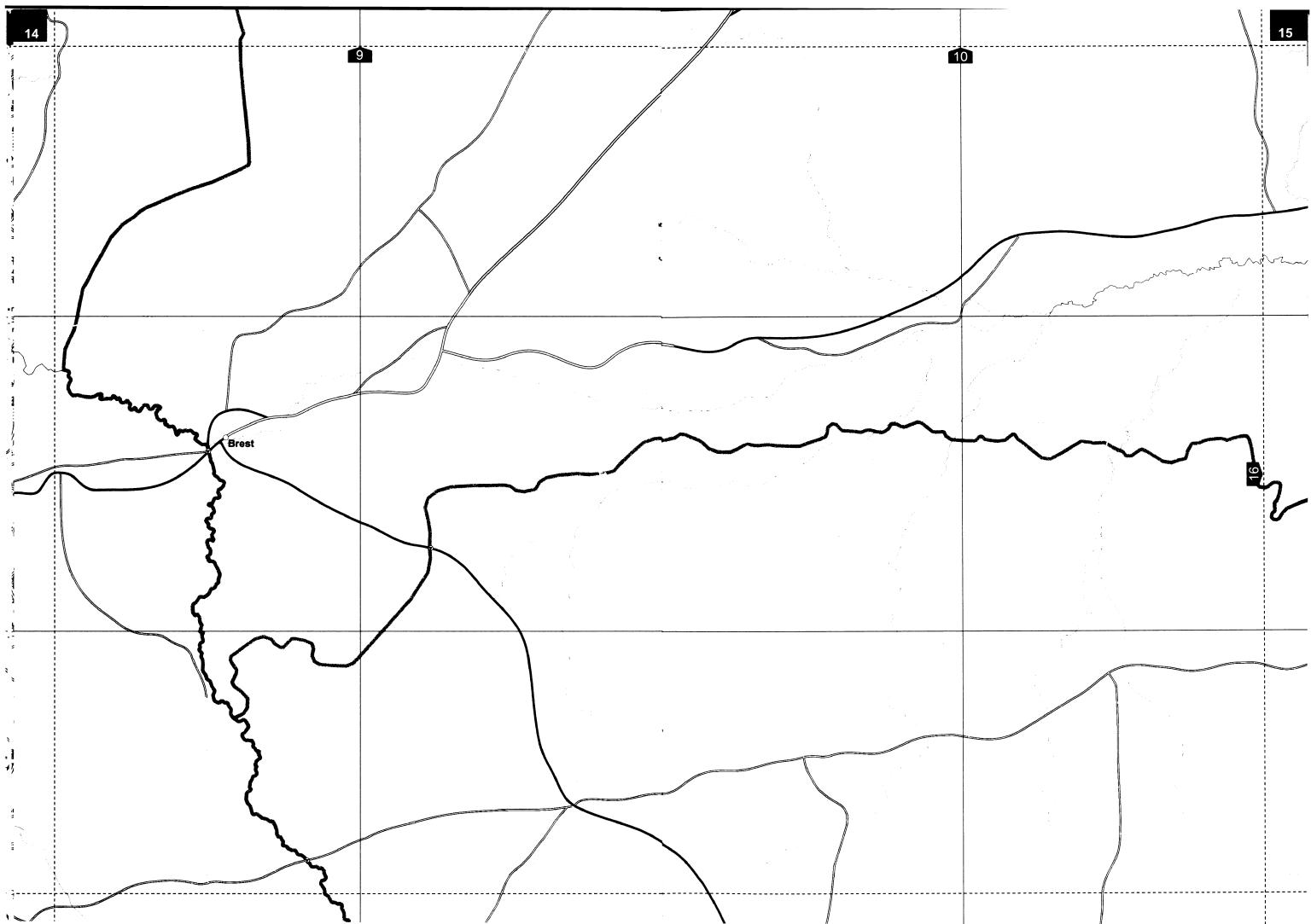
Minsk

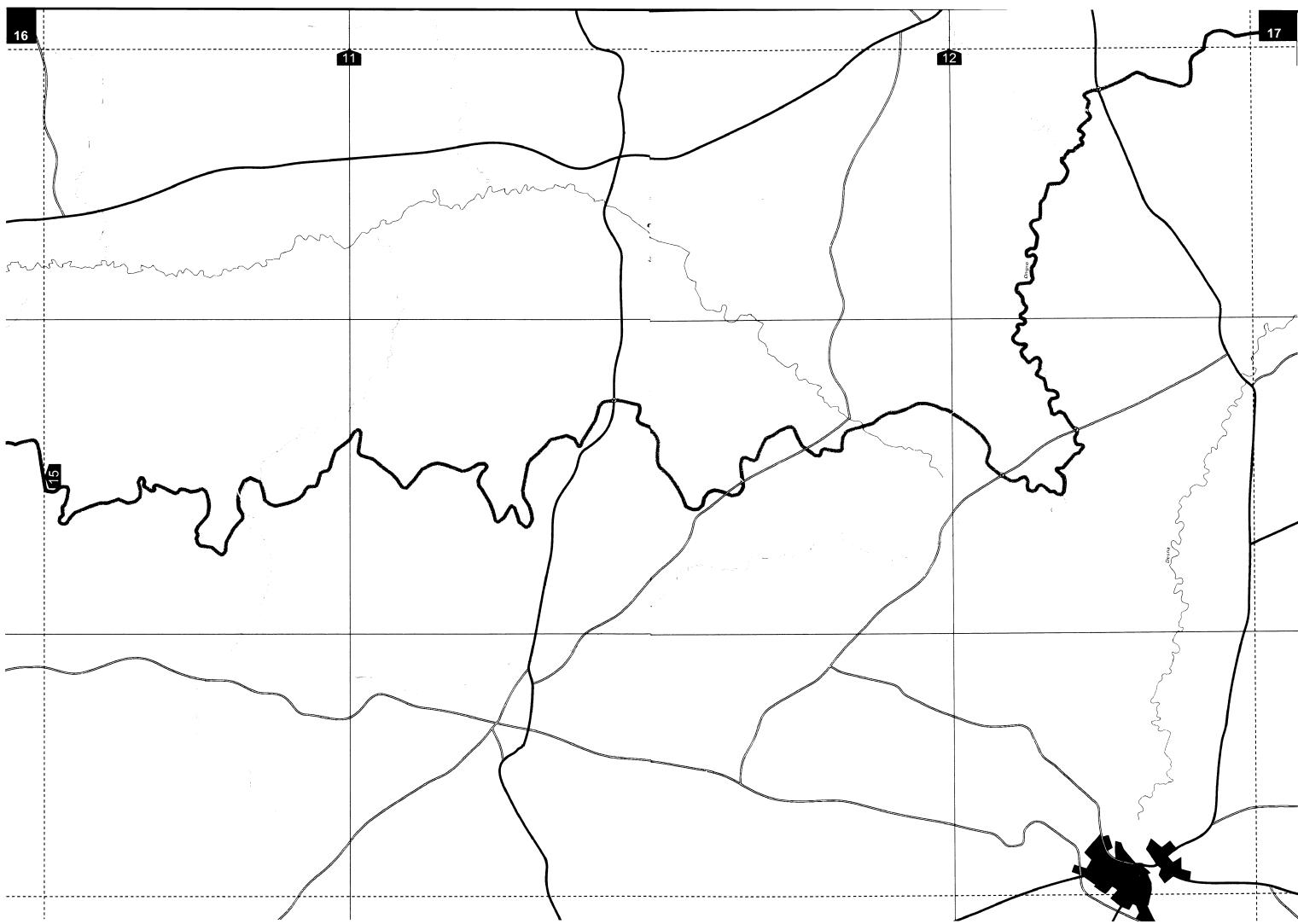

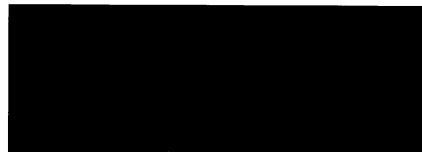

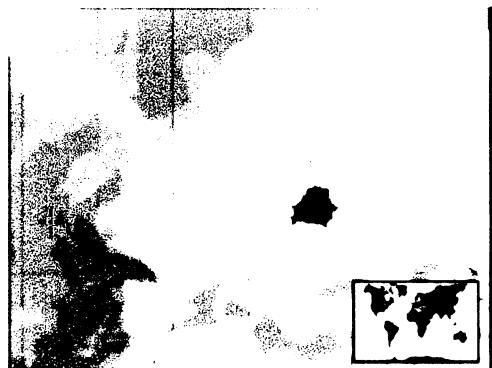

Rozloha	207 600 km ²
Počet obyvatel	10 300 483
Hustota zalidnění	50 / km ²
Úřední jazyk	Běloruština a ruština
Náboženství	Pravoslavní 60 %, katolíci 8 %
Nejvyšší bod	Dziaržynskaja (346 m n. m.)
Hlavní město	Minsk (1 749 700)
Státní zřízení	Republika
Prezident	Alexandr Lukašenko
Předseda vlády	Sergey Sidorsky
Hymna	Běloruská hymna
Vznik	27. 6. 1990
Měna	Běloruský rubl (BYR)
MPZ	BY
Doména	.by
Telefon	+375
Časové pásmo	UTC +2

Area	207 600 km ²	Fläche	207 600 km ²
Population	10 300 483	Einwohnerzahl	10 300 483
Density	50 / km ²	Bevölkerungsdichte	50 / km ²
Official languages	Belarusian and russian	Amtssprache	Weißrussisch und Russisch
Religion	Orthodox 60 %, catholics 8 %	Religion	Orthodox 60 %, katholik 8 %
High point	Dziaržynskaja (346 m n. m.)	Höchstlage	Dziaržynskaja (346 m n. m.)
Capital	Minsk (1 749 700)	Hauptstadt	Minsk (1 749 700)
State system	Republic	Staatsform	Republik
President	Alexandr Lukašenko	Staatsoberhaupt	Alexandr Lukašenko
Prime Minister	Sergey Sidorsky	Regierungschef	Sergey Sidorsky
Anthem	Belarus anthem	Hymne	Weißenrussland hymne
Declared	July 27, 1990	Schaffung	27.6.1990
Currency	Rouble (BYR)	Wechsel	Weißenrussisch rubel (BYR)
MPZ	BY	Kfz-Kennzeichen	BY
Internet TLD	.by	Internet-TLD	.by
Calling code	+375	Telefonvorwahl	+375
Time zone	EET (UTC+2)	Zeitzone	UTC +2

A	B
C	D
E	F

Acminava	10 C	Biarozaúka	10 C	Chažova	10 A	Kreva	10 A
Ačyža	11 C	Bleučycy	11 B	Chidra	11 C	Kromaú	11 F
Aharevičy	10 F	Bluža	11 A	Chumar	11 A	Kruča	11 B
Achnonava	10 C	Bobryk	10 A	Chumar	11 F	Krupski	11 A
Akciabré	10 D	Bor	10 B	[REDACTED]	[REDACTED]	Krynska	11 C
Akciabré	10 F	Borki	10 D	Ila	10 D	Krysmampotle	10 D
Akciabréski	11 F	Borkio	11 E	Ilkavičy	11 B	Kryvanosy	11 E
Alachnovičy	10 B	Bousevičy	11 F	lúje	10 C	Kryvičy	10 C
Alaksandraúka	11 C	Brest	11 C	Ivacievičy	10 E	Kryvičy	10 F
Alaksandraava	10 D	Broža	11 E	Jakševic	11 B	Kryvošyn	10 E
Amalež	10 C	Bučačina	10 C	Janičy	11 C	Kučyn	11 B
Amhovičy	11 E	Buda	11 C	Ivanec	10 C	Kupisk	10 C
Apečki	10 C	Buda-Hreskaja	11 C	Ivaz	10 C	Kurduny	10 B
Asávec	11 B	Budča	10 E	[REDACTED]	[REDACTED]	Kurmelionys	10 A
Asávec	11 E	Byceń	10 E	Jačonka	10 D	Kuršynavičy	10 E
Asipovičy	10 A	Bymcá	11 A	Jakševic	11 D	Kužmičy	11 E
Asipovičy	11 C	[REDACTED]	10 E	Jasen	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
Asman-Kasaeva	11 B	Cerabumy	11 C	Dziatłava	10 C	Lady	11 C
Asmaškavici	11 F	Céšaúla	11 B	Dzieraúnaja	10 E	Łahojsk	10 D
Asmašyna	10 C	Ciacchin	11 C	Dzmimravičy	11 B	Lachaúka	11 A
Asmašyckí Haradok	10 B	Cialakava	11 B	Esmanaucy	10 B	Lachavičy	10 E
Astrašycy	10 D	Ciaľuša	10 D	Fanipal	10 D	Łamky3y	10 F
Astravec	10 A	Cichiničy	11 E	Fasmavičy	11 E	Łamavičy	11 F
Ašmiany	10 A	Cyryň	10 C	[REDACTED]	[REDACTED]	Łamýhal	10 D
Ašmiany	10 A	[REDACTED]	10 E	Gajna	10 D	Łapičy	11 C
Azaryčy	11 F	Cacevičy	11 B	Hajna	10 D	Łapioški	10 A
Azdziači	11 A	Čálanec	11 D	Haloúčyn	11 F	Łasmajancy	10 A
Azilarany	11 D	Calevičy	10 F	Halšany	10 A	Łasnaja	10 E
Azlarco	10 B	Čaluščavičy	11 F	Halyniec 1-y	11 E	Łavki	11 C
Azlarcy	10 D	Čapiali	10 F	Hancavičy	10 B	Lazduny	10 C
Babirova	11 C	Čarnagradz	11 C	Haradok	10 D	Kamarovičy	10 A
Babrovičy	10 A	Carna:a	11 B	Haradzeja	10 B	Kamena	11 D
Babrujsk	11 D	Čarnievičy	10 E	Haradziec	10 E	Kameničy	11 C
Bacevičy	11 D	Černin	11 B	Haradziec	11 D	Kamienica	10 C
Baguševičy	11 A	Cierveň	10 D	Haradzišča	10 B	Kapacevičy	10 F
Bakšmy	10 C	Čjaceryn	11 D	Haradzišča	10 B	Karadzki	10 E
Balašovičy	11 F	Cudzin	10 F	Haradok	11 D	Karčova	10 C
Bałomčycy	10 F	Čygirynka	11 D	Haradzki	10 A	Karelčy	10 C
Bałonau Sialec	11 B	Čyrkavici	11 F	Harochavničy	10 A	Karma	10 D
Baranavičy	10 E	Cyn: Berag	11 F	Heranieny	11 B	Karmajne	11 F
Baraúcy	10 A	Cyn: Slabada	11 F	Hiezgały	10 C	Karytnica	11 B
Barava	10 C	Cytva	11 C	Hlausevičy	10 E	Kasaryčy	11 F
Baravoe	10 D	[REDACTED]	10 F	Hlivin	11 A	Kasciuiki	11 A
Barčycy	11 D	Dabrohošča	11 F	Hluchi	11 B	Kasciašy	10 D
Baruny	10 A	Dabromysl	10 E	Hlusk	11 F	Kasaryčy	11 F
Barysaú	11 A	Dabrynova	10 D	Hluša	11 D	Kasaryčy	11 F
Barysaúščyna	11 F	Damamkanavičy	10 E	Hlybačany	10 D	Kimija	11 A
Bely Pierajezd	11 E	Damanava	10 E	Hudagaj	10 A	Kiraúsk	11 D
Berazinskae	10 A	Daničavičy	10 D	Hudeňata	10 C	Kiščina Stabada	11 A
Berazniaki	11 E	Darahanava	11 C	[REDACTED]	[REDACTED]	Klavia	11 A
Białavičy	11 B	Darasino	11 E	Chamicy	10 C	Kljičšča	10 C
Bialevičy	10 F	Dieveňškes (Litva)	10 A	Chamyničy	10 D	Klyseuka	11 F
Bialičkavici	10 F	Diudzeva	10 F	Charomcy	10 E	Knyševičy	11 F
Bialyničy	11 B	Dobsana	11 D	Charošča	10 D	Majarevčy	11 E

Merviny	10 F	Pastarynne	10 E	Sinča	11 C	Tonava	10 D	Zabalac	11 E
Mgle	11 A	Pastačičy	11 C	Sinšiuka	10 E	Traby	10 A	Zabačce	10 D
Miadzvedzičy	10 E	Pcičanskaja	11 C	Siomkava	10 B	Trajanava	10 F	Zabačoce	11 B
Mial Blailevičy	11 B	Pekalin	11 A	Sivica	10 A	Trajčany	11 E	Zabačoce	11 F
Mial Svarotva	10 C	Piačeuščyna	10 D	Skačok	11 D	Tuchavičy	10 E	Zabačoccie	11 B
Miaratyčy	10 C	Piamrovičy	11 A	Skaūšyn	11 E	Turec	10 C	Zabačoccie	11 D
Miasama	10 D	Piamrovičy	11 D	Skidzimy	10 A	Turec-Bajary	10 A	Zabašavičy	11 A
Miažysiamki	11 B	Piařežyr	10 D	Slabada	10 D	Turec-Bajary	11 C	Zaberaz	10 C
Mickevičy	10 A	Piařiožry	10 B	Slabada	11 A	Turki	11 D	Zadvieja	10 C
Mihajlouščyna	10 A	Piařišai	10 A	Slabada	11 C	[REDACTED]		Zagacce	11 B
Michajtova	11 A	Piaščanka	11 B	Slabada	11 C	Ucios	10 E	Zajamnae	10 D
Michanavičy	10 D	Piašočnaje	10 D	Slabada-Kučynka	10 D	Uholec	11 C	Zakalnoje	11 E
Mikataješčyna	10 D	Piersady	11 A	Staúkavičy	11 E	Uchvala	11 B	Zakucce	11 D
Mikuličy	11 A	Piasmok	11 E	Stonim	10 E	Urciški	10 C	Zalesse	10 A
Milavidy	10 E	Pleščanicy	10 D	Štuck	10 F	Urečča	11 E	Załužza	10 C
Minsk	10 B	Plisa	11 A	Smajki	10 D	Uselub	10 C	Załužza	11 C
Mír	10 C	Pobaława	11 D	Smalavičy	11 A	Uschodniaja	11 B	Zamačułle	11 B
Mironim	10 E	Pramasy	11 F	Smarhoń	10 A	Usiaž	11 A	Zamoscie	10 D
Morač	10 F	Prančeučkava	10 A	Smary Vosmraú	11 D	Usochi	11 D	Zamoscie	11 F
Moryna	10 C	Praťuda	11 A	Smaryca	10 D	Uzda	10 D	Zapotte	10 C
Mošnica	10 D	Proščycy	11 E	Smarynki	10 D	[REDACTED]		Zapotte	11 B
Moúčadž	10 E	Prudy	10 C	Smasieūka	11 D	Vajevičy	11 D	Zapotte	11 C
Muravana Ašmianka	10 A	Prusy	11 E	Smaūpiščy	11 D	Valeúka	10 C	Zapotte	11 D
Myšicy	10 D	Puchaviči	11 C	Smiřavičy	11 C	Valožyn	10 A	Zaskavičy	10 A
Myškavičy	11 D	Pumčyna	10 D	Smudzionka	11 A	Vanalevičy	10 F	Zaslaue	10 B
[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	Smupliany	11 B	Venzáveč	10 C	Zasule	10 D
Nača	11 A	Rabuň	10 D	Snou	10 E	Veraskava	10 C	Zaženičy	11 E
Nagujevičy	10 E	Radaškovičy	10 D	Sołan	11 E	Verchmien	11 A	Zdudzičy	11 F
Nalibaki	10 C	Raduň	10 C	Soli	10 A	Veska	10 F	Zembin	11 A
Narač	10 A	Raduša	11 D	Sorahi	11 E	Vesnina	10 D	Žerňkavičy	10 D
Nasavičy	11 F	Ragozna	11 B	Sosenka	10 D	Vial Biashiady	10 D	Zialony Bor	11 A
Navahrudak	10 C	Rahava	10 B	Sosny	11 E	Vial Bormník	11 D	Znamenka	11 A
Navajelnina	10 C	Rajoúka	10 D	Stajki	10 E	Vial Čučavičy	10 F	Zoryčy	11 A
Navasielki	11 F	Rakau	10 B	Staľajava	11 D	Vial Gumenauščyna	10 C	Zubarevičy	11 F
Navasiotki	10 D	Ratomka	10 B	Starobín	10 F	Vial Haradziacičy	11 E	Zarabkovičy	10 E
Neharetae	10 D	Ravanickaja Slabada	11 A	Star Dvaraninavičy	11 A	Vial Maščanica	11 A	Zembičy	10 D
Nemanica	11 A	Ravaničy	11 A	Star Maščanica	10 B	Vial Kniazikoúcy	10 C	Zdomyšlica	11 A
Nesutycy	10 C	Razdzielači	10 E	Star Sielo	11 F	Vial Krušynavka	11 D	Žornauka	11 B
Nežyn	11 E	Roh	11 E	Star Sielo	11 B	Vial Lipa	10 C	Župrany	10 A
Niagnevici	10 C	Rubiažiovičy	10 D	Star Slabada	10 F	Vial Maščanica	11 B	Žuravok	11 B
Niasiamama	11 D	Rubítki	10 D	Starobín	11 E	Vial Rajoúka	10 F	Žuroúka	11 B
Niasváž	10 F	Ručyca	10 A	Starýa Darohi	11 E	Vial Rožan	10 F	Zyčkava	11 A
Niezaúka	11 B	Rudnia	11 A	Stoúbcy	10 D	Vial Siało	10 C	Žylin-Brod	11 C
Nizkavičy	10 D	Rudnia	11 B	Subomník	10 A	Vial Siało	11 E	Žynki	11 B
Nizok	10 D	Rudnia-Nalibockaja	10 C	Sucin	11 C	Vial Sliva	11 A	Zyrovicý	10 E
Nov Dubrova	11 E	Rudzenka	11 B	Suchadoly	10 A	Vial Smachavo	11 A	Zyrovicý	10 E
Nov Dzianisavičy	11 B	Rudzienk	11 C	Sumoki	11 A	Vial Štyričy	10 E		
Nov Niva	11 A	Ruchava	11 E	Sumskas (Litva)	10 A	Vial Zuchavičy	10 C		
Nov Paškava	11 B	Rum	10 A	Svetlahorsk	11 F	Vialacičy	11 A		
Nov Siało	10 C	Rymašy	10 D	Sviacica	10 E	Viamčyn	11 E		
Novaja Myš	10 E	[REDACTED]	[REDACTED]	Svišlač	11 D	Viarejcy	11 C		
Omelna	11 C	Sačyulany	10 C	Sýčevičy	10 D	Viaruchicina	11 E		
Orsičy	11 F	Sakałavičy	11 B	Sýčkava	11 D	Viesaja	11 E		
Pabokavičy	11 D	Samachavači	10 D	Sapialevičy	11 B	Viazaúnicia	11 D		
Pacičava	11 A	Sasnovy Bor	11 F	Savaričny	11 B	Viazma	11 D		
Padhornaja	10 E	Savani	10 D	Štadryn	11 F	Viazzie	10 D		
Padlesse	10 E	Savičy	11 F	Ščorsy	10 C	Vicebsk	6 D		
Pagarečka	10 C	Savienlenki	11 B	Ščymkavičy	11 C	Vieñkava	11 B		
Pagosm	11 B	Scerkava	10 C	Skava	11 F	Višneva	10 A		
Paharelcy	10 E	Sciudzienka	11 B	Sutančy	10 A	Vojsman	10 A		
Pahost	11 E	Seleck	11 C	Sypilači	11 E	Votka	10 E		
Palačany	10 A	Selišča	10 F	Sýščycy	10 D	Volma	10 D		
Palesse	11 F	Sejavičy	10 D	[REDACTED]	10 A	Votma	11 A		
Pałonka	10 E	Semežava	10 F	Tabariškes	10 A	Vosava	11 D		
Paniacičy	10 D	Semjuny	10 A	Takaryški	10 A	Vosmrau	10 E		
Pankramavičy	11 D	Serabryšča	10 E	Tal	11 E	Vozera	10 D		
Papermina	10 B	Sialec	10 A	Talka	11 C	Vuhly	10 E		
Paplavý	11 A	Sialec	10 C	Tanežycy	10 F	Vuzhany	10 D		
Parečča	11 C	Sianežycy	10 C	Tarasava	10 B	Vydryca	11 A		
Parečča	11 F	Siarahi	10 F	Tartaki	10 E	Vysnicy	10 D		
Parmyzanski	10 D	Siařejevičy	11 C	Tatarka	11 D	[REDACTED]			
Paryčy	11 F	Simakova	10 C	Taukačy	11 B	Zaasmračeca	10 F		
Paseka	11 E	Simanavičy	11 C	Taúpiežycy	11 B	Zaazere	11 B		

Hlavní část autoatlasu tvoří listy automapy Beloruske republiky v měřítku 1 : 750 000, kterazobrazuje kompletní síť silnic včetně kilometraxe. Dále jsou zobrazena všechna větší sídla a vybraný tematický obsah (hrady, zamky, církevní stavby apod.). V autoatlasu najdete také plán hlavního města, informace o zemi a ani nechybí místopisný rejstrik sídel.

